

Ladonja

VJERSKI INFORMATIVNO-KULTURNI LIST | 6/377 | GODINA XXXVI | CIJENA 10 KN

LIPANJ 2017.

“Uzmite, ovo je tijelo moje!”
(Marko 14,22)

Poštovani čitatelji,

već smo u ovom mjesecu zakoračili u ljetno vrijeme i oni, koji to mogu, pomalo se pripremaju na zaslужeni ljetni odmor. I ovaj je mjesec prebogat važnim i lijepim vjerskim blagdanima, poglavito u slavlju važnih osoba iz naše kršćanske povijesti koje mnoge naše župe slave kao svoje zaštitnike. Svetci, koji krase mjesec lipanj, svakako nisu važni samo za župe gdje se slave kao zaštitnici, već je njihov primjer zlata vrijedan za sve nas kršćane. Jedna je od tih osoba sv. Antun Padovanski čiji primjer i danas nadahnjuje mnoge da mu se obraćaju s velikim poštovanjem i povjerenjem. Sv. Ivan Krstitelj, čiji rođendan, također, ovih dana slavimo, daje važan primjer kako se uvijek valja boriti i živjeti za određene vrednote. To su osobe koje ispituju našu savjest i našu vjerodostojnost. Ti nam svetci i danas mogu itekako biti od pomoći, ponajviše svojim primjerom u življenu svoje vjere.

Ipak vjerujem, poštovani čitatelji, da dva važna čovjeka, dva stupa kršćanstva – sv. Petar i Pavao na poseban način obilježavaju mjesec lipanj i doista zasluzuju našu pažnju

i pozornost. Moj je dojam da se taj blagdan puno više i značajnije slavio nekada nego što se slavi danas. Da je u prijašnjim vremenima blagdan Petrova ili Sv. Petar i Pavao stvarno svetkovina, dan koji je bio važan svima, ne samo u župama koje slave sv. Petru i Pavlu kao svoje zaštitnike. Danas se čini kao da uvijek nešto smeta pravom slavlju toga blagdana: ili nam je pretoplo te zato nema ljudi u crkvama, ili već počinje sezona pa za Crkvu i vjeru nemamo vremena. Budući da je nastava završila, ni djeca nisu znala da bi bilo dobro doći na slavlje sv. Petra i Pavla apostola. Uz dužno poštovanje župama u kojima se ovaj blagdan i danas dostoјno slavi, posebno kao patron te župe, u mnogim našim župama prolazi njihov blagdan gotovo neprimjetno. Ako se samo malo sjetimo apostola Petra i Pavla, vidjet ćemo da im ipak puno toga dugujemo i da zasluzuju puno više od nas, ako se smatramo vjernicima. Tu, dakako, ne mislim na vanjske fešte, raznorazne utakmice, natjecanja, koncerte, plesove i prigodna blagovanja jer njih svakako u ovim dñima ima i previše. Tu prvenstveno mislim na pravi, istinski uzor vjere i navještanja Evangelja koji su nam ostavili i sv. Petar i sv. Pavao. Zar nije primjer sv. Pavla i danas aktualan? Sv. Pavao, koji je iz temelja promijenio svoj život, koji je nakon susreta s Isusom pred Damaskom postao neumoran propovjednik vjere u Isusa Krista. Ali, Pavao se morao poniziti i steći povjerenje prve Crkve da bi mogao biti pravi navjestitelj. Hoćemo li i mi na kraju svoga života poput sv. Pavla moći reći: "Dobar smo bio bio, trku završio i vjeru sačuvao." On je tu

vjeru sačuvao ne samo za sebe i radi sebe, sačuvao ju je za nas da mi danas živimo dostoјno svoju vjeru. I mi smo pozvani čuvati blagodat vjere za koju su i Petar i Pavao dali svoje živote, ne samo radi nas nego i za one koji dolaze iza nas. Primjer nas sv. Petra apostola uvijek hrabri, bio je čovjek nagle naravi, znao je i pogriješiti, ali Isusu to nije smetalo da mu pruži novu priliku i da mu kaže: „Ti si Petar stijena i na toj stijeni sagradit ću svoju Crkvu.“ Zar nije i to ohrabrenje za nas: da Isus i na nas računa, pa i onda kada nismo savršeni, i onda kada nam se događaju grijesi i propusti? Čitamo u Evandelju po Mateju kako Isus pita učenike: „Što govore ljudi, tko je Sin Čovječji?“, nakon toga postavlja Isus puno važnije pitanje: „A vi, što vi kažete, tko sam ja?“ Petar odgovara: „Ti si Krist – Pomažanik, Sin Boga Živoga.“

Bilo bi dobro, poštovani čitatelji, da i mi pokušamo odgovoriti na to Isusovo pitanje. Tko je On za nas? Petar i Pavao na to su pitanje odgovorili svojim životom, ali puno više i najjasnije svojom mučeničkom smrću u Rimu. Blaženi Miroslav Bulešić na to je pitanje odgovorio mučeničkom smrću u Lanišću prije 70 godina. Možemo li i mi, poštovani čitatelji, na to Isusovo pitanje odgovoriti svojim dobrim primjerom, svojom požrtvovnošću, svojom ljubavlju prema Bogu i prema čovjeku? To bi onda značilo da smo razumjeli i prihvatali neprocjenjivo blago vjere koje su nam ostavili i sv. Petar i sv. Pavao. Poštovani čitatelji, neka vam bude ugodno i korisno listanje Ladonje u ove lijepe ljetne dane.

Njemački biskupi u povodu smrti Helmuta Kohla

BONN U poruci sućuti povodom smrti bivšeg njemačkog kancelara Helmuta Kohla predsjednik Njemačke biskupske konferencije ustvrdio je da je „Crkva u Njemačkoj zahvalna Kohlu za njegovo svjedočenje kršćanstva“. On je u Europi želio i znao očitovati svoja kršćanska uvjerenja, a u svom radu zalagao se za tržišno gospodarstvo utemeljeno na socijalnom nauku Crkve, kazao je kardinal Reinhard Marx. Također je istaknuo Kohlov doprinos ujedinjenju Njemačke i stvaranju Europe bez granica. (IKA)

IMPRESUM

Pokrenuo Antun Hek, od lipnja do listopada 1972. listić – prilog obiteljskog časopisa Kana, samostalno izlazi od Božića 1981.

Osnivač:

Biskupski ordinarijat Porečke i Pulsko biskupije

Glavni urednik:

Vilim Grbac

Zamjenik glavnog urednika:

Željko Mrak

Uredništvo:

Borbilina 6, 52000 Pazin, tel: 052/624-863,
ladonja@biskupija-porecko-pulска.hr
ladonja@josipturcinovic.com

List izlazi 12 puta godišnje

Grafičko oblikovanje i priprema:

David Ivić

Tisk/Nakladnik:

Josip Turčinović d.o.o., Pazin

IBAN HR7023800061147003243

Devizni račun

ESB: CHR22 70010000-09166144

IBAN: HR7324020061100107336

SWIFT ESBC HR 22

UDK ISSN

282 : 379.8

ISSN 1330-5018

Naslovnica:

Tijelovska procesija u Trvižu

Mlakost nad mlakošću, sve je mlakost

ili... *Biš mi bija kum?*

„...Jer nisi ni studen ni vruć. O da si studen ili vrući! Ali jer si mlak, ni studen ni vruć, povratit ču te iz usta. Govoriš: Bogat sam, obogatih se, ništa mi ne treba! A ne znaš da si nevolja i bijeda, i ubog, i slijep, i gol.“ (Otk 3,15-17)

Crkva je ustanovila instituciju kumstva, koje ima svoj razvojni put tijekom povijesti: u početku je taj kum bio jamac odrasloj osobi da ona pokazuje "znakove vjere", tj. da se u njezinu ponašanju i govoru vidi da je počela vjerovati Isusu Kristu, da ga ozbiljno slijedi "čuvajući Njegovu riječ", da postaje "drugi Krist" i da "ne baca Njegove riječi za leđa" te kum jamči da se tu osobu može krstiti. A poslije krštenja on ju nastavlja pratiti, pomažući joj i dalje živjeti "Kristovim životom". Kad je prevladalo krštavanje male djece, kum je imao zadatak pomagati roditeljima, koji su prvi odgojitelji djece u vjeri: trebao ih je upozoravati, poticati i ispravljati, ako nešto nije bilo u skladu s vjerskom naukom i ponašanjem ili su se događali propusti i zanemarivanje od strane roditelja. Kako su s vremenom same obitelji (otac, majka, djed, baka, tete, stričevi i ujaci, jer svи su živjeli zajedno) pružale dovoljnu vjerničku skrb, ponekad i pretjeranu, izgubila se takva potreba. Onda se "vršak zadatka" usmjerio prema materijalnom pomaganju, sve do točke ako bi se kojem roditelju nešto dogodilo da ne može više to dijete uzdržavati, da se kum o njemu pobrine i

da ga "postavi na noge" (što u današnjem socijalnom okruženju i socijalnoj politici nije moguće, osim uz strahovitu papirologiju i beskrajne provjere i administrativne procedure). Dosad se na ovom povijesnom putu izgubio "zadatak jamstva i praćenja" i "zadatak fizičkog starateljstva". Prešlo se na moralnu kvalifikaciju: traži se da kum bude "uzor", "primjer", "moralna vertikala" svoje kumčetu. No, kako je sve manje onih koji "naizvan" ispunjavaju visoke moralne kvalitete (npr. da ide redovito na misu, da se redovito pričešće, i po potrebi ispovijeda...), ide se prema minimumu da je barem sam primio sakramente kršćanske inicijacije, da ne živi u javnom grijehu, da ne čini javnu sablazan (život u nesakralmentalnoj bračnoj zajednici, javno pijanje, javno bludničenje, fizički sukobi, javno suprostavljanje vjerskim istinama...). To je ono što više-manje zahtijevaju crkveni službenici. A što vjernici očekuju? Oni prioritet stavlju na prijateljstvo: često se dogodi da traže za kuma svome djetetu osobu koja nije ni krštena, ali "je jako dobra", "jako voli to dijete", "bolja je od mnogih koji idu u crkvu", "veći je katolik od mnogih koje ja poznam, a redovito idu na misu" ... itd. Tu se brkaju pojmovi: "biti dobar čovjek" i "biti katolik". To nije isto, iako se očekuje od katolika da bude što čovječniji. Ne smije se zanemariti da su to u najvećem broju slučajeva subjektivne procjene, i koristoljubive: "Jer je meni ta osoba - super!" Drugo što se gleda (prije svega onaj kome je iskazana čast pozivom da bude kum): "Kakav

dar kupiti?", ali i: "Kakav će dar dobiti?" (pitaju se sami roditelji budućeg kumčeta i samo kumče – kad se radi o krizmi). I onda roditelji dolaze na župnikova vrata ili zovu telefonom izričući svoj zahtjev. A župniku mrak na oči: nikad ih nema u crkvi, sreću se na ulici, u prodavaonici i na drugim javnim mjestima više puta kao potpuni stranci, osobe nezainteresirane jedna za drugu, nekad i s "čitanjem" prikrivena prijezira, nekad s pamćenjem otvorena, prkosna "okretanja leđa", nekad uopće nema pojma gdje žive i sl. Onda hoće da određena osoba bude kum/a... I onda župniku padaju na um gore citirane riječi iz Knjige Otkrivenja (procitat kurziv!). Neki župnici ne žele imati nikakva posla s "mlakima", a neki se ne žele s njima natezati – smatraju da je sasvim svejedno, nikakva korist pa neka se zadovolji forma, a neki žele biti "dobri" pa daju potvrde bez ikakva kriterija, drugi prihvataju "kumove" bez potvrde. A neki "zakamufliraju" problem pa "problematične" tipove zapišu kao svjedočke, a ovi misle da su "pravi kumovi", i to čak dokazuju fotografijama. Tako i župnici postanu "mlakonje". Mlakost nad mlakošću! Čudimo se kako je 75 % katolika toliko nemocno u društvu. Nije li tome uzrok naša mlakost? I što sad? Treba li kukati i jaukati? Ili bismo trebali s tim osobama koje nam dođu, razgovarati koliko se može, koliko one "dopuste" i "otvoriti im oči" ne toliko za njihove "grijehе", koliko za mogućnost nekih novih odnosa? Malo "odškrinuti" ta zatvorena vrata. Poniziti se.

Jona

Knjiga o proroku Joni pripada kraćim biblijskim knjižicama. Ima svega 4 poglavља, ni pedesetak redaka. Glavni je lik prorok Jona, sin Amitaja. O Joni ne znamo ništa, osim jedne epizode iz njegova života, a koja ga ne predstavlja u posebno sjajnu svjetlu. Prorok Jona nije tipičan biblijski prorok. Ako pratimo tekstove i život ostalih proroka, vidimo da su često bili progonjeni zbog svoje riječi: navještajući Boga, korili su narod ogreza u grijehu, upozoravali su na otpad od Zakona, a to nije svatko rado slušao. Poziv na obraćenje često je izazivao podsmijeh, a prorok je bivao kažnjen zato što je govorio nepodobne stvari. Sjetimo se samo proroka Jeremije, koji je bio javno osramoćen, bačen u klade, a njegove riječi, izgovorene kao Božja riječ za ljude onog vremena – zapisane, pročitane i potom spaljene (Jeremija 36,23). Proroci su, suočeni s otpadom od vjere, ponekad bili poslušani, a češće progonjeni, kažnjavani, sramoćeni. Stoga, biti prorokom značilo je izložiti svoj život na milost i nemilost ljudi vičnih grijehu. Proroci nisu navikli na trijumfe i slavu u ljudskim očima: naprotiv. Ako je Božja riječ prezrena, čovjek će prezreti i onog koji ju donosi, sve dok se ne obrati. Samo obraćeni ljudi otvorena srca prepoznaju proročku snagu u odabranim, nadahnutim ljudima. Isti Duh koji vodi proroke, nadahnjuje i njih. I Jona je bio prorok – svjedoči nam to tradicija, koja smješta ovu pripovijest o njegovu životu unutar zbirke takozvanih 12 malih proroka. I u Matejevu evanđelju, 12,39, govori se o Joni baš kao o proroku: „Naraštaj opak i preljubnički znak traži, ali mu se znak neće dati doli znak Jone proroka.“ No, Jona se po mnogočemu ra-

zlikuje od svih ostalih starozavjetnih proruka. Prije svega, po neposluhu. Njegov je neposluh ispričan na vrlo komičan način: knjiga počinje svečanim riječima: “Riječ Gospodnja dođe Joni, sinu Amitajevu.” Za očekivati je da nakon što se Bog osobno obrati proroku, ovaj poslušno i vedro krene u akciju te učini točno ono što se od njega traži. Od Jone se traži da ode pozvati žitelje grada Ninive na obraćenje. Međutim, Jona čini upravo suprotno, i mada je bio prorok, umjesto da posluša, Jona bježi od Boga. Od svemogućeg i svevidećeg Boga, za kojeg ne postoje granice prostora i vremena, Jona bježi tako što se skriva u potpalublje broda koji ide u Taršiš. Jona je smiješan u svom pokušaju bijega. Takvo skrivanje i bijeg uspio bi sprječiti i najnesposobniji policijski inspektor – a kako mu ne bi mogao doskočiti Bog? No, tu komedija ne prestaje. Jona biva izbačen iz broda, progutala ga je velika riba te on usrdno Boga moli da ga spasi i njegova molitva biva uslišana: nakon tri dana izbačen je iz utrobe ribe na suho tlo. Tada Jona ipak odlazi u Ninive i propovijeda samo jedan dan, u samo jednom dijelu grada – i događa se nešto neviđeno. Svi su se obratili – oni koji su ga čuli i oni koji nisu, sam kralj Ninive, paganin, vjeruje židovskom proroku i zahtijeva da se cijeli narod posveti molitvi, pokori i postu. I ne samo narod: čak su i životinje morale pokazati znakovе obraćenja. „Nego i ljudi i stoka neka se pokriju kostrijeću, neka glasno Boga zazivlju i da se obrati svatko sa svojega zlog puta i nasilja kojeg je činio“ (Jona 3,8). To je jedna od najveličanstvenijih biblijskih scena: Jona je vjerojatno najuspješniji i najučinkovitiji od svih proroka koji su ikada postojali.

Nijedan drugi prorok, nikad prije i nikad poslije, nije zabilježio takav uspjeh. Zašto nam starozavjetni pisac donosi ovu priču? I zašto je ona tako začinjena kontrastima? Zašto je bilo važno pokazati kako i mimo prorokove poslušnosti, riječ Božja dopire i čini svoje? Od knjige proroka Jone učimo da kad Bog ima neki plan s čovjekom, taj plan i provede. Čovjek može imati slabosti, nečkati se, postavljati prepreke – ali ako je imalo otvoren, ako pokaže i trećinu poslušnosti, poput Jone, Bog čini svoje. Nadalje, učimo i o snazi Božje riječi: poluposlušni prorok morao je samo reći što mu je Bog rekao. Njegove su riječi naišle na strahovit odjek. Taj odjek nije ovisio o Joninoj snazi i uvjerenosti – jer Božja riječ ima svoju snagu i djeluje samo zato što je Božja – ako padne na dobro tlo raste i donosi plodove. Božja riječ progovara izravno čovjekovu srcu – i tamo gdje to sam prorok ne očekuje. Znak Jone proroka, o kojem govori Matejevo evanđelje, može se protumačiti na dva načina. Prva je slika: „Doista, kao što Jona bijaše u utrobi kitovoj tri dana i tri noći, tako će i Sin Čovječji biti u srcu zemlje tri dana i tri noći“ i naviješta Kristovo uskrsnuće. No i druga ima veliku težinu: „Ninivljani će ustati na Sudu zajedno s ovim naraštajem i osuditi ga jer se oni na propovijed Joninu obratiše, a evo, ovdje je i više od Jone!“ (Mat 12,40-41). Bilo je nepojmljivo da se Ninivljani obrate – ali, snaga Božje riječi i njihova otvorenost učinile su svoje, i čak su se i oni dali preobraziti Božjom riječi. To je znak Jone proroka – obraćenje ‘neobrativih’

KRIZA BRIGE ZA ZAJEDNIČKI DOM

Predsjednik najmoćnije države svijeta smatra da spašavanje planeta Zemlje nije apsolutni prioritet svih zemalja svijeta. Za njega je prioritet održavanje predizbornih obećanja koja su usredotočena na poboljšanje materijalnog standarda američkih građana. Njegova je odluka o povlačenju SAD-a iz Pariškoga sporazuma izazvala opravdanu ogorčenu reakciju gotovo svih zemalja svijeta, posebno Europske unije. Zaciјelo je takva odluka donijeta u nedostatku jedne dugoročne elementarne vizije koja nije sposobna uvjeti kako svi mogući materijalni standardi padaju u vodu ako nam Zemlja na kojoj svi živimo postane opasna po život.

Vizija pape Franje

Uočio je to i papa Franjo u svojoj pobudnici „Laudato si“, posvećenoj ekološkim pitanjima očuvanja svijeta u kojem živimo, što on smatra našom prioritetnom i zajedničkom brigom za zajednički dom. Evidentno je da Papa i američki predsjednik u svojim razmišljanjima i djelovanju polaze od diametralno suprotnih temelja. Papa Franjo gradi svoju misao na dugoročnoj viziji koja se temelji na moralnim i etičkim kriterijima. Ona počiva na poimanju Boga koji je Stvoritelj, kako čovjeka, tako i svijeta. Stoga je briga za naš zajednički dom ne samo civilizacijska dužnost nego je ona duboko utemeljena u kršćanskoj vjeri. Ako je svijet Božje djelo, onda je neodgovorno ponašanje prema tom svijetu istinski grijeh. Mogli bismo slikovito reći da papa Franjo smatra kako se onoj temeljnoj zapovijedi *ljubi Boga i svoga bližnjega „nadodaje“* još jedan član: *Ljubi svijet u kojem živiš*. Ni papi Franji nije svejedno u kakvim materijalnim uvjetima ljudi žive, imaju li posao, primjerenu plaću, ali preduvjet je svega toga da nam ovaj svijet bude podoban za

život, bez pretjerana trovanja, genetskog manipuliranja, zagadživanja atmosfere i zraka koji svi udišemo. Jednom riječju, papa Franjo smatra da svaki napredak mora biti „podnošljiv“, povezan s odgovornošću, kako za nas danas, tako i za buduće generacije, što znači da mora biti utemeljen na etičkim i moralnim temeljima svakoga pojedinca i svake zajednice. To može značiti da katkada moramo „povući ručnu kočnicu razvoju“ kada on prijeti izmaknuti ljudskoj kontroli.

Egoizam na djelu

Američki predsjednik očito ima drugačije poimanje. On svoj stav ne temelji na nekakvim vjerskim ili etičkim parametrima i istinama, nego isključivo na političkom i gospodarskom pragmatizmu. No, kada takva poimanja pogadaju cijeli planet, one bogate zemlje, kao što su SAD, ali posebno i one siromašne, onda se radi o egoističnu razmišljanju i ponašanju. Tko će, ako ne onaj koji ima najviše sredstava i moći, najviše i brinuti o dobrobiti planeta? Zar će zagađivanje jedne zemlje, kao što su Obala Slonovače ili Kamerun, bitno narušiti ravnotežu planeta? Zar neće glavni uzrok ekološkim katastrofama biti zemlje poput SAD-a i Kine? Razlog je takvim pogubnim vizijama uvijek jedan: svođenje čovjeka i svijeta samo na materijalno, na profit, na materijalni standard, a zanemarivanje svake vertikalne dimenzije koja upućuje na duh, na Boga. To je vizija koja čovjeka gleda samo pod optikom „imati“, bez obzira na to čini li to „imati“ čovjeka sretnim. Papa Franjo cilja na stvaranje sretnih i zdravih ljudi, američki predsjednik cilja na stvaranje imućnih ljudi, i to samo u vlastitoj zemlji, što je za predsjednika najmoćnije države svijeta zaista premalo.

Kada križevi potonu

Ono što se običnom promatraču može činiti dvomislenim nije samo ponašanje Donalda Trumpa, nego i zgražanje čelnika zemalja Europske unije nad njegovom odlukom. Pa zar nije ta ista Europa nedavno sve svoje napore usmjerila na ono materijalno, sustavno zanemarivala i čak omalovažavala sve ono što nadilazi potrebe ljudskog „trbuha“? Zar nije izričito zanjekala one vrijednosti koje mogu opstati samo ako su utemeljene na nekim vjerskim i etičkim uvjerenjima? To se, naravno, tiče i Hrvatske. No, da američki predsjednik nije ništa izmislio, nego samo povukao posljedice jednog ekstremno jednostranog razmišljanja i ponašanja, razvidno je iz jednog banalnog primjera. Jednoj mladoj učiteljici u Weddingu u Njemačkoj zabranjeno je oko vrata nositi križ. Ona je skinula križ, ali je na lančić stavila privjesak u obliku ribe. I taj joj je privjesak zabranjen jer podsjeća na kršćanski simbol. Grčki se riba zove *ichthys*, a slova označavaju riječi: Isus Krist Sin Božji Spasitelj. Zato su prvi kršćani, pred progostvima, umjesto križa rabili simbol ribe. Opravданo je na to jedan švicarski književnik ustvrdio: „Ako križevi u Europi i svijetu potonu, prije ili kasnije svi ćemo ih slijediti.“ Čime ili kako Europska unija misli nagovoriti ljude da se odgovorno ponašaju prema svijetu u kojemu žive, nakon što je taj svijet svela na bezličnu materijalnu zemlju koju svatko može iskorištavati kako mu se prohtije? I sve to nakon što je učinila sve što je bilo moguće da križevi potonu, a Zemlja biva u potpunosti lišena svake Stvoriteljeve zamisli i dokraja desakralizirana.

Umjesto posljednjeg pozdrava

Dana 22. svibnja 2017., u Puli je, u 79. godini života, u Gospodinu preminuo umirovljeni svećenik Porečke i Pulskog biskupije Marino Mikolić. Ovako nekako izgleda vijest o smrti jednoga svećenika, namijenjena za osmrtnice, širu javnost i uopće kao informacija. Ta ništa tu nije čudno, čovjek je bio bolestan, ne ni tako mlad i preminuo je kao što ljudi svakoga trenutka i umiru i rađaju se. Naravno i da nam svaka vijest o nekoj smrti ne padne isto. Ovisi kakav smo osobni odnos imali s tom osobom dok je bila među nama.

„Imate možda kakvu Bibliju viška“

Zato, moja bi vijest u ovom slučaju bila: umro je moj dobar prijatelj, umro je plemenit i suošćenjan čovjek, umro je požrtvovan i skroman čovjek, umro je čovjek koji je molio i radio, umro je čovjek vjere, odan i posvećen Isusu Kristu i njegovoj Rimokatoličkoj Crkvi, umro je veliki hrvatski domoljub, istarski sin vlač. Marino Mikolić. Kakav je bio, takva je i moja tuga za njim. U tišini, u srcu, bez velikih i kićenih riječi, sa stalnom spoznajom da više nije tu. Silno obogaćena tim čovjekom u svom životu.

„Imate možda kakvu Bibliju viška?“ pitala sam ga prije možda dva mjeseca. Sjedili smo u njegovoj sobi i ubočajeno razgovarali. „Ona koju imam, ima stari prijevod i više se ne koristi u liturgiji“, pojasnila sam svoju zamolbu jer sam znala da je on čovjek knjige. „Nemam, ali ču Vam ju nabaviti“, odgovorio je. „Ma ne, ne, nemojte. Skupa je, sama ču to“, rekla sam. „Molim Vas, pustite me da Vam učinim taj poklon prije smrti“, rekao je. Točno tako. Zazvonio mu je telefon. „Srećko, san bo-lan. Češ mi doći na pogreb?“ pitao je svog

sugovornika. „Ćete mi doći na sprovod?“ pitao me na odlasku. „Ma dajte, velečasni, ča Van je s tim pogrebom i smrti! Ne govorite to više aš Van više tu neću prit“, odgovorila sam, duboko u sebi spoznavši da on zna što govori, a osjetivši vlastiti strah od nadolazećeg gubitka ove osobe. Sveta Knjiga stigla je točno na dan kad je završio u bolnici iz koje se više nije vratio. S posvetom i njegovim rukopisom za sva vremena. Stigla je poštom i donio mi ju je poštari Dragan baš iz njegovih Novaki. „Jako je dobar. Puno ga pozdravite“, rekao mi je. Utirkala sam broj vlač. Marina da mu zahvalim, ali nije sejavlja. Osjetila sam da nije dobro i da se s njim događa ono što mi je najavio.

Ostala sam bez teksta

Vlač. Marina upoznala sam prije nekoliko godina, iako, sada mi to izgleda kao da je bilo prije mjesec dana. Upoznali smo se u vrlo neobičnim okolnostima. Jednog baš lijepog sunčanog dana pred vratima mi je osvanuo poštari. Iskreno, ne želim ih vidjeti. Ne zato što bih imala nešto protiv poštanskih službenika, nego zato što mi proteklih osam godina redovito donose poštu u kojoj nema nikakva dobra: Ili je riječ o sudskim postupcima s oznakom „kazneno“ ili o bankarskim stvarima koje uvjek započinju prijeteće pa se osjetim kao miš pred lavom. Pa čak i kad dođu odluke koje kažu: „ma sve je u redu, u pravu si“, tu više ništa nema okus dobra ni zadovoljštine. No, između tih i takvih pošiljki nalazila se jedna plava omotnica, formata za osobna pisma, naslovljena na mene s „Cijenjena i poštovana gospođa ta i ta“. Šalje Marino Mikolić, svećenik u mirovini, Pula, Svećenički dom Betanija, ulica i kbr. Napisano strojopisom. Ne po-

znajem čovjeka i ne znam o čemu je riječ. Odmah sam znatiželjno otvorila omotnicu. Unutra: pismo. Tekst napisan strojopisom, što je vrijeme računala već odavno pregazio, a vlastoručni potpis osobno napisan i potpisani tintom. Kako sam po naravi brzopleta, a nikakvo osobno pismo već dugo, dugo nisam primila, možda sam posljednje primila od pok. o. Zvjezdana Linića puno prije njegove smrti, ostala sam čitati ovo netom primljeno pismo na terasi ispred kuće. I, ostala bez teksta. U meni se stvorila nekakva blokada i kao da sam odjednom postala prazna ploča. I kao da je nestao svijet oko mene. To je potrajalo minutu, dvije. Onda sam ponovno pročitala pismo.

„Doživljaj Božje blizine“

Kad sam mu bila u posjetu u bolnici, u njegovim posljednjim danima, malo iza mene došla je i jedna liječnica. Shvatila sam odmah da su prijatelji i da ona nije tu isključivo u službi, već da mu je došla kao prijatelju, iako je negdje bio i njezin pacijent. Predstavile smo se jedna drugoj, pa na pitanje kako se i otkud poznajemo i jesam li možda njegova župljanka, ja sam rekla da meni nitko nikad u životu nije napisao jedno tako lijepo pismo kao što je to učinio vlač. Marino. On je samo kimnuo glavom. Kad sam primila ono prvo pismo, najprije sam ga držala na svom radnom stoliću pokraj računala, uz sličicu Milosrdnog Isusa, u čije presvete oči i srce pogledavam dok pišem. Šutjela sam o tome i svojim ukućanima ništa nisam rekla. Ne zato što bih to tajila od njih, nego zato što to nisam mogla izreći iz sebe, nešto poput doživljaja Božje blizine kad se uspijemo potpuno i duboko predati molitvi. Kad sam posložila doživljaj u sebi, nakon nekoliko dana odgovorila sam mu na njegovo pismo i ubrzo zatim primila sam i drugo. Nije mi nakana i ni slučajno ne bih nikoga proglašavala savršenim jer to je samo dragi Bog i samo je Njemu znana vjera svakoga od nas, ali vjerujem da naš dobri Bog Otac pronalazi bezbrojne načine da nam pošalje svoje poruke ili svoju blizinu, pa da to čini i preko raznih ljudi. Nešto takvo doživljavala sam kasnije kod vlač. Marina u odnosu na sebe. Nakon drugog pisma osobno sam ga potražila u domu u Puli i otada sam ga posjećivala. Kad god sam se zatekla u Puli, ako sam ikako mogla, navratila sam do njega, a odlazila sam i samo s tim ciljem. Svako me druženje s njim obogaćivalo i snažilo. Mnogi nas ljudi okružuju, ali samo se iz nekih osjeti da su doista uz nas, srcem i dušom, kristovski i suošćenjajno, ne uz naše grijehe, nego uz ono Božje u nama, i baš nas to diže i drži

iznad vode. Milosrđe kao Isusov znak. U osobnim mukama i progonstvu tu sam našla utocište. Kao i u svoga župnika. I tako do zadnjih dana u bolnici. Kad sad odvrtim film i prisjećam se naših druženja i sitnih gesta pažnje i darova (ja njemu slatku i finu pincu moje mame i mljeku za fruštki, on meni domaće maslinovo ulje, zapravo nikad nisam otišla, a da mi nije nešto stavio u torbu), nekako mi je najbliskije i najdraže što sam mu davala piti vode. Više nije imao snage sam si uzeti čašu ili uliti vodu, a bio je žedan, žedan samo vode. Kako besmisleno tratimo svoj život na bjesomučnu utrku za stvarima i posjedovanjem, a na kraju nam treba samo čaša vode. Podsjetilo me to i na našega Gospodina na križu, pred smrt. Bio je žedan, tjelesno žedan vode jer tijelo je dehidriralo, ali žedan i ljudske ljubavi. Svi smo žedni ljubavi, i Božje i ljudske. Tako i vlč. Marino.

„Vaša Vas je Biskupija došla pozdraviti i izručiti Anđelima Božjim“

Svoj je zemaljski život prošao trpeći, ali i radujući se. Pričao mi je o svom putu, o dugogodišnjoj predanoj skrbi za roditelje, o nagluhosti, mukama kroz koje je prolazio, ali nakraj mi bismo se uvijek nasmijali. Upravo je to pokazao i njegov sprovod sa svim svojim detaljima. Novačanska crkva posvećena svetoj Marini na čiji je dan rođen i vlč. Marino, veoma lijepo izrađena stropa, što je njegova zasluga, bila je puna, kako svećenika pokraj oltara i u prvim redovima, časnih sestara, predvođenih biskupom u miru mons. Ivanom Milovanom, zbog osobne sprječenosti svakako u duhu, mislima i organizaciji i biskupom ordinarijem dr. Draženom Kutlešom, tako i puka koji se došao zemaljski oprostiti od svoga svećenika, župnika, prijatelja, rođaka. Nije tu bilo pozdravnih govora uvaženih naslova, nije bilo istaknutih položaja, čelnika javnih vlasti ni kamera, želim reći: nije bilo onako kako je kad se pokapa neku društveno uvaženu osobu ili javnog uglednika,

ali je na lijesu bio kalež i bila je ljubičasta štola presavijena oko kaleža. Kalež – znak Isusov, znak gorke muke, krvava znoja i križa, muke i boli do smrti, znak proslave i uskrsnuća. Pokornička ljubičasta boja. U tim je znakovima vlč. Marino proživio svoj zemaljski život. S kaležom u vječnost, ali i uz krasno i snažno slavljenje Boga pjesmom župnoga zbara koji može predvoditi mnoge naše velikogradske misne svečanosti. U vječnost je vlč. Marino otišao i popraćen mnogim iskrenim ljudskim suzama žalosti zbog rastanka i gubitka jedne takve osobe u našim životima, skupno izrečeni ma u prigodnu kratku oproštaju od strane jedne njegove župljanke. „Eko, vlč. Marino, kako Vas Vaši vole i poštiju, Vaša Vas je Biskupija došla pozdraviti i izručiti anđelima Božjim“, pomislih s dragosću u srcu. Znam i da se i on tomu silno veseli. Spuštamo se niz strmu cestu prema mjesnom groblju uz *Kraljicu neba koja se raduje* do obiteljskog grobnog mjesta s već postavljenim imenom i fotografijom pokojnika pokraj njegovih bližnjih. Pokraj čempresa i trava, ne u monumentalnu grobnicu, već u prah iz kojega je potekao, tamo odakle pogled puca prema zelenim brežuljcima težačkim rukama izvezenim vinogradima. „Žetva je velika, a radnika malo“, Isusove su riječi, ali dragi Isuse, evo Ti jednog Tvoj radnika. Skromna i samozatajnja. Bio je izvanredno pronicljiv i razumio je dobro ljudsku psihologiju. Po naravi pedantan i temeljit, eto i za smrt i ukop sve si je pripremio, a još i sad vidim sve one silne kutijice lijekova, točno poređane po policama u njegovoj sobi, sve po liječničkim uputama za uzimanje. Ali vidim i velik zlatni natpis „U Tebe se, Gospodine, uzzdam!“ izvezen na povećoj zastavici što je stajala pokraj prozora. U toj se sobi osjećala nazočnost bl. Miroslava Bulešića.

Kristov svećenik, do kraja vjeran

Vlč. Marino bio je svećenik Blaženikova kova. Blaženikova vremena. Blaženikova predanja Kristu i svome hrvatskomu na-

rodu. Nosiо je njegovu sličicu u novčaniku. Iskreno ga volio i slijedio. Ispričao mi je zgodu kad je jednom u nekoj prodavaonici plaćao na blagajni, a blagajnica je vidjela tu sliku u novčaniku i pitala ga tko mu je to. „Sin“, bez zadrške je odgovorio vlč. Marino, sav ponosan na taj divan lik koji mu je bio uzor. Ljubiti Krista, ljubiti sve ljudе, ali da, ljubiti svoj hrvatski narod, ljubiti svoj zavičaj Istru sjedinjenu sa svojom maticom Hrvatskom. To je želio, to je osjećao, za tim je žudio i vlč. Marino. Srce mu je gorjelo za tim da čuje riječ Hrvatska u kojem god obliku u našim crkvama. Bio je žedan te riječi i onoga što to znači. Možda jedan od posljednjih. Od onih koji su vjekovima okupljali i štitili hrvatski narod i uspjeli sačuvati ga na okupu, a to su naši stari svećenici. Reći će neki: „Danas je drugo vrijeme.“ Crkva također prati vrijeme i zbivanja. Hrvatska je stvorena, samostalna je i suverena, u NATO-u smo, u EU, nema više rata, vrijeme je interneta, globalizacije, e-pošte i Facebooka, vrijeme menadžera i projekata, vrijeme je žurbe i malo srca. Možda. Ali kršćanska, pretežito katolička, Hrvatska umire, Hrvatska ubija svoju začetu nerođenu djecu, Hrvatska slavi istospolne zajednice, obitelji joj se raspadaju, odlaze u tuđe zemlje bez nade u povratak, stariji ostaju bez blizine svojih mlađih, u Hrvatskoj se još uvijek slave oni koji su predvodili ideologiju koja je ubila bl. Miroslava Bulešića, bl. kardinala Stepinca i mnoge druge. I sve to naglašeno baš tu, tu u našoj hrvatskoj Istri. Pjesma *Lijepa li si* ovdje nema pravo službene javnosti. Je li borba za Hrvatsku doista gotova? Pitanje terorizma, podjela na bogate i kruha gladne? Što može spasiti svijet, pa tako i Hrvatsku, ako ne vjera u Boga?! To nije političko pitanje, nego pitanje našega opstanka, to je i aktualno pitanje naše Crkve ovdje. To je boljelo vlč. Marina jer je to živio svim svojim bićem, svim srcem. S mukom mi je govorio o tome i žalio, zato smatram svojom dužnošću ovdje i sada to i reći. I nastaviti taj put dok mogu. Iznad svega, vlč. Marino bio je Kristov svećenik, do kraja vjeran. Kad više nije mogao govoriti i borio se za dah, a ja nisam znala što bih mu još mogla reći, jer to bi mu bilo samo mučenje, ipak, u jednom trenutku sjetih se svoje najdraže crvene krunice iz Marije Bistrice. Prislonila sam usne na njegovo uho i pitala ga bi li ju htio. Kimnuo je blago glavom. Umetnula sam mu je u šaku i zamolila Majku Božju da mu bude na pomoći i neka ga čeka. Tu smo se rastali. Ja sam otišla kući, a moj prijatelj, dobri vlč. Marino, ubrzo put Anđela. Kao i uvijek, šaljem Vam poljubac, dragi vlč. Marino. Bogu dragome hvala za Vas. Molite za nas. (Davorka Smoković)

Preminuo vlč. Alojzije Baf

Vlč. Alojzije Baf, umirovljeni svećenik Porečke i Pulsko biskupije, okrijepljen svetim sakramentima, blago je u Gospodinu preminuo u subotu, 17. lipnja 2017. godine, u 86. godini života i 61. svećeništva.

Vlč. Alojzije Baf rođen je u selu Ručci, 16. travnja 1932. godine, kao 7 od 15 djece Josipa Bafa i Marije r. Cvitan. Kršten je u Bermu 25. travnja iste godine, krizman 1940. u Bermu a Prvu pričest je primio 1941. u Tinjanu. Osnovnu školu pohađao je u rodnom selu od 1939., a od 1943. do 1945. je pauzirao jer se nastava nije odvijala zbog rata. Godine 1945. pošao je u Pazinsko sjemenište gdje je 1952. maturirao. Nakon mature odslužio je vojni rok. Godine 1953. je upisao Teologiju u Rijeci, no odmah potom je pozvan u vojnu rezervu u Sežanu, zbog tada aktualnog graničnog pitanja Trsta. U siječnju 1954. nastavlja studij koji je završio diplomskim radom na temu „Vulgata – Sv. Jeronim“. U prosincu 1955. primio je red đakonata, a 8. rujna 1956. za svećenika je zaređen po rukama biskupa Dragutina Nežića, u Pazinu, u kapeli Sjemeništa. Mladu misu proslavio je u Bermu 16. rujna 1956.

Sve na dobrobit čovjeka

Kao mladomisniku, 1957. godine, prve su mu na upravljanje bile povjerene župe sv. Matej – Cere i Sveti Ivanac nad Rašom. Od 1958. godine deset je godina službovao u Barbanu. Od 1968. do 1979. bio je u Materadi, a od rujna 1979. do lipnja 2014. u Vižinadi, upravljavajući po potrebi i obližnjim župama Ritošin Brig (Sv. Vital) i

Kostanjica. U dva navrata bio je dekan Po-rečkog dekanata. U vrijeme Domovinskog rata, dekretom biskupa Antuna Bogetića, bio je ravnatelj Djecezanskog Caritasa. Navršivši 75. godina života, 2007. godine, zamolio je umirovljenje, no na zamolbu biskupa Ivana Milovana nastavio je upravljati župama Sveti Vital i Vižinada. Prethodno je nekoliko mjeseci excurreendo iz Vižinade upravljao i župom Višnjan. U svim župama u kojima je djelovao volio je graditi, trudio se održavati, obnavljati i tako sačuvati sakralna zdanja, no iznad svega je volio čovjeka, nastojao je biti aktivni sudionik života sredine i mjesta u kojem je djelovao, a sve na dobrobit čovjeka. Potpuno je umirovljen 8. lipnja 2014. godine i od tada je živio sa sestrom Martom u Labincima, u obiteljskoj kući. Posljednje dvije godine života bile su za vlč. Bafu posebno teške zbog jedne nepravedne optužbe. Pravda je pobijedila, pa je on svoj dijamantni jubilej, 60. obljetnicu svećeništva, dočekao oslobođen svih optužbi. No, sve je to ostavilo traga na njegovom zdravstvenom stanju uslijed čega je u više navrata hospitaliziran.

Dijamantni jubilej

vlč. Alojzije Baf svoj je dijamantni jubilej proslavio u Vižinadi, župi kojom je upravljao 35 godina, ali je to ujedno bio i opratstaj od župe, te, kako je rekao, zahvala Bogu što je pravda pobijedila, što je dobro nad-vladalo zlo. Preko 500 osoba koje su toga dana ispunile župnu crkvu, impresivni niz čestitki i zahvala te bujica emocija kojom su ga njegovi župljani toga dana zagrlili najbolji su dokaz da je svoj svećenički poziv vršio ulažući cijelog sebe za dobrobit

povjerenje mu zajednice. Nakon značajnog pogoršanja zdravstvenog stanja preminuo je u riječkoj bolnici na Sušaku, u subotu 17. lipnja 2017.

Sprovodna misa za pokojnog Alojzija održana je u utorak, 20. lipnja 2017. godine u župnoj crkvi u Tinjanu. Nakon mise i sprovodnih obreda ukopan je na mjesnom groblju u Tinjanu.

Preporučimo Gospodinu našeg pokojnika i neka mu Gospodin podari vječni pokoj.

PUT SVJETLA NA BRDU

U subotu 3. 6. 2017. po drugi je put (lani smo se prvi put odlučili za taj pothvat na dekanatskoj razini) življena pobožnost "Put svjetla" u Župi sv. Jurja na Brdu u Labinskem dekanatu. Devetnaestero nas hodočasnika okupilo se u selu Kostrčani, ispred kapelice na raskrižju (u 10 sati), te predvođeni župnikom Josipom Petehom pošli razmišljajući i pjevajući kroz 14 postaja o Isusovim uskršnjim ukazanjima, porukama i gestama. Kao što je Križni put u korizmi razmišljanje kroz 14 postaja o Isusovoj muci, tako je ovo o Isusovoj slavi. Jako poticajno i sadržajno. Zasad još ta pobožnost ne hvata šire mase vjernika, a i u nezgodno je vrijeme jer je dosta toplo, za mnoge pretoplo, vrijeme kad se počinje više okretati prema vanjskim izazovima, plaži i turistima, negoli prema unutarnjim svjetovima, ali se nadamo da će to s vremenom mnogima postati srcu draga događanje. (BiB)

Štefanija Brenko

Žena koja je kitila crkvu

Dana 9. veljače ove godine u Gospodinu je preminula Štefanija Brenko iz Oriča. Pok. Štefanija bila je rođena u Juranimu u župi Pićan 7. siječnja 1920., od oca Ivana Jurana i majke Franice rođene Jeromela. Sakrament krštenja primila je već 9. siječnja 1920. Bila je jedno od šestero djece u svojih roditelja. Dana 13. studenog 1937., dakle, kao sedamnaestogodišnja djevojka, stupila je u brak sa svojim životnim suputnikom Viktorom Brenkom iz Oriča gdje su zajedno izgradili svoj dom i svoju obitelj. Imali su pet sinova, iz čijih je brakova poteklo osam unuka, šesnaest praučnika i dva prapraučnika. Suprug pok. Štefanije Viktor preminuo je na Badnjak 1988., a nadživjela je ona i jednog svog sina koji je preminuo u 56. godini života. Pok. Štefanija nije imala lak ni lagoden zemaljski život. Neimaština i borba za svakodnevni život pratili su je i u očevoj i u suprugovoju kući. Majku su joj, još mlađu ženu, ubili nacisti u Drugom svjetskom ratu, pa je ona uz odgoj i skrb za svog prvog sina kojeg je rodila s osamnaest godina, preuzela odgoj i skrb za svog mlađeg brata, kojeg je njezina majka u još reproduktivnoj dobi rodila nakon što je teta Štefanija (njezina kći) rodila svoje prvo dijete. Teta Štefanija mučila se sa svojim suprugom na malo zemlje (on je potjecao iz obitelji u kojoj se u njegovih roditelja, uz njega, rodilo još šesnaestero djece), pa je, uz njegov rad u rudniku, sama izrađivala madrace od ovčje vune, za što bi za nagradu dobivala nešto od ljetine ili plodova, pa su i na taj način pomogli u prehranjivanju krave koja je njih hranila. Ona je bila i priučena seoska primalja ili babica i redovito je pomagala ženama u Oriču i obližnjim selima pri porodu.

Gospodarica rajskog cvjetnjaka

Ono što posebno kralji oву ženu, jest njezin dulje od 50 godina redovito ukrašavanje crkve u Sv. Katarini. I sad ju vidim, još dok

sam kao djevojčica dolazila u našu crkvu, kako se vrti oko oltara prije mise i umeće stručak cvijeća u onu malu, staklenu, prozirnu vazicu, gore širu, dolje suženu u stopžac s tek malo širim, okruglim postoljem, kakvu je valjda imala svaka domaćica na stolu u kuhinji (barem u nedjelju). Redovito, svake nedjelje, više od pola stoljeća. Ili novi cvjetovi ili je barem promjenila vodu, isprala vazu i bacila uvenulo cvijeće. Bila je malo punašnija i djelovala mi je tako suvereno uz oltar, kao gospodarica rajskog cvjetnjaka. U to vrijeme kod nas još nije postojala svijest o tome da bismo svi trebali sudjelovati u tom lijepom činu i tako Gospodinu uzvraćati ljepotu prirode kojom nas je obdario i na ljudski mu način iskazati svu čast i svoje osjećaje. Nisu se uredivale ni okućnice da bi bilo dovoljno sezonskoga cvijeća u vrtu, a nije bilo ni cvjećarnica, ni novca za kupovinu cvijeća. Nego smo svi sjeli u svoje klupe, a kićenje oltara, prostora oko svetohraništa i uz kipove Majke Božje i Presvetog srca Isusova godinama smo prepustali teti Štefaniji. Ako nije imala svoga cvijeća, pitala je susjede ili one u čijim bi vrtovima ili uz kuću ugledala da ga ima. Hvala joj za to. Ono divno starinsko cvijeće kojega je uvijek bilo, kako bi procvalo tijekom godine, tako bi u njezinim rukama dolazilo na naš oltar – šeboji, narcise, opojno mirisni jorgovani, karanfil, prve svibanske ružice, irisi. A u prvim najavama proljeća, već iza Nove godine, teta Štefanija pohitala bi podno Juronske pećine i razgrtala trulo lišće i snijeg kako bi pronašla prve visibabe za Majku Božiju. Imala je ljepšeg poklona nakon ponovnog rođenja našega Gospodina po svakom Božiću?! To njezino kićenje oltara, jednostavnim, a tako lijepim i mirisnim cvijećem, lišenim svake suvišne primjese raznih umjetnih dodataka kakvim se danas prave skupocjene ikebane, a ponekad možda bez imalo srca i duše, kao da je bilo njezino poslanje u crkvi i

Crkvi jer ona je doista bila pobožna žena. Njezina vjera samo je Bogu znana, ali ona je redovito, baš svake nedjelje, dok god je to njezino tijelo moglo, pohodila svoju crkvu u Sv. Katarini i nakon kićenja i uređenja oltara, sjela bi na svoje mjesto na misi: s desne strane, prva klupa, prvo mjesto do oltara, podno kipa Srca Isusova. Svake nedjelje. Bilo sunce, bili kiša i snijeg, iz tri kilometra udaljena Oriča, s kiticom cvijeća u jednoj, a cipelama za crkvu u drugoj ruci, dolazila je pješice makadamom i šumskim stazama na misu. Jer u crkvu i k Crkvi, ide se u „feštnim“ cipelama, a kako su takve bile samo jedne, onda se do blizu crkve došlo u „cavatama“ i pokraj male kapelice krajputaša u Sv. Katarini preobulo bi se u cipele „za na mašu“, *cavate* ostavilo iza kapelice i tako, s poštovanjem i na taj način, došlo u crkvu. I to sam kao djevojčica često vidjela kod tete Štefanije. Gospodin joj je dao, rekli bismo, dug život, na kraju i tjelesnu nemoć da se brine sama za sebe, ali zacijelo joj je uzvratio već ovdje za sve ono divno cvijeće. Smrt je, naime, dočekala okružena ljubavlju i pažnjom sina koji se do kraja brinuo za nju u njezinu domu. Molimo Gospodina da joj bude milosrdan i milostiv sudac i usuđujemo se vjerovati da će joj podariti svoj rajske cvjetnjak kako bi u njemu brala cvijeće za Njega i Njegovu Presvetu Majku. Tamo visibabe uvijek cvatu. (Davorka Smoković)

Proslava blagdana sv. Antuna u Puli

Blagdan sv. Antuna, Sveca svega svijeta, u istoimenoj pulskoj župi i samostanu, i ove je godine proslavljen uobičajeno svečano. Nakon završenih 13. utoraka sv. Antunu, od 10. do 12. lipnja trodnevnu duhovnu pripravu predvodio je fra Ivan Penavić, župni vikar u Posušju. Na sam blagdan, 13. lipnja, misna slavlja u crkvi sv. Antuna bila su u 7, 8, 9, 10.30, 17 i 19 sati. Misno slavlje u 10.30 predvodio je vlč. Maksi-

milian Buždon, župnik pulske župe Gospe od mora, a svečano večernje misno slavlje u 19 sati porečki i pulski ordinarij mons. Dražen Kutleša u uz koncelebraciju desetak svećenika. Na početku je predslavitelja prigodno pozdravio župnik domaćin fra Gabriel Škibola. (www.ppb.hr)

REĐENJE U PULSKOJ PRVOSTOLNICI

„Budite činjenica, a ne samo tvrdnja“

U subotu, 10. lipnja, Mauro Boccadoro, Dejvis Martinović i Goran Levak primili su red prezbiterata i postali novi svećenici Porečke i Pulsko biskupije. Misu i obred ređenja u pulskoj prvostolnici predvodio je porečki i pulski biskup mons. dr. Dražen Kutleša, uz koncelebraciju šezdesetak svećenika. Misi su nazočili i rektori bogoslovija gdje su ređenici stekli formaciju: rektor Međunarodne bogoslovije Sedes Spientiae u Rimu don Julio Dieguez, rektor Bogoslovije „Ivan Pavao II.“ u Rijeci vlc. dr. sc. Mario Tomljanović te rektor preč. Piergiorgio De Angelis i odgajatelji iz pulskog Biskupijskog misijskog sjemeništa „Redemptoris Mater“.

Biskup je na početku homilije izrazio nadu da će ta tri nova svećenička zvanja biti uspješna i na ponos obiteljima te mjesnoj i univerzalnoj Crkvi. Spominjući pitanje sv. Tome: "Gospodine, ne znamo kamo ideš. Kako bismo znali put?" iz Ivanova evanđelja i Isusov odgovor: "Ja sam put i istina i život", propovjednik je potaknuo ređenike da se ne

boje pitati pojašnjenje i savjet, bilo kolege, bilo vjernike u zajednicama koje im budu povjerene. No, nadasve neka nikada ne prestanu komunicirati molitvom sa samim Isusom. Propovjednik je nadalje pojasnio Isusov odgovor „ja sam put“: najbolje nas na pravi put upućuje onaj koji nas jednostavno pozove da idemo s njime, ka istome cilju. Tako čini Isus, on je sam to putovanje.

Što riječima propovijedate, svojim životom i svjedočite

Upravo tako mi svećenici trebamo biti predvodnici svojih župnih zajednica: voditi ljude ka pravome Cilju, istaknuo je propovjednik. U konačnici, zato svećenici i bivaju zaređeni: da bi ljude usmjeravali na pravi put i vodili ih ka Cilju. Istaknuvši nadalje kako je Istina, svetopisamski gledano, podudaranje srca i razuma, mons. Kutleša pozvao je ređenike da ono što riječima budu propovijedali, svojim životom i svjedoče. „Budite činjenica, a ne samo tvrdnja“, nagnasio je biskup. Duhovni rast traje cijelog života, istaknuo je propovjednik pozvavši ređenike da rade na svome duhovnom rastu te da vrijedno i marljivo budu uvek na raspolaganju vjernicima, kako bi se pokazali dostoјnjima svega onoga što su obitelji i Crkva u njih ulagali te da doista budu na ponos svojima bližnjima i biskupiji. Biskup je na kraju izrazio zahvalnost roditeljima ređenika, radost zbog novih svećenika te pozvao okupljene vjernike

na molitvu za nova duhovna zvanja, za sve svećenike, a osobito za umirovljene svećenike koji su cijeli svoj život djelovali na Njivi Gospodnjoj. Neka im Gospodin bude najveća nagrada jer nema puta bez hoda, nema istine bez spoznaje i nema života bez življenja, zaključio je biskup. Misu i obred ređenja glazbeno su animirali kantori iz pulskoga sjemeništa i katedralni župni zbor.

Kratki životopisi kandidata pročitani tijekom obreda ređenja

GORAN LEVAK, bogoslov Porečke i Pulsko biskupije, rođen je 24. kolovoza 1989. godine u Kopru od oca Vlada i majke Mirjane, a odrastao u istarskom selu Livaki. Sakramenat krštenja primio je 22. listopada 1989. u Motovunskim Novakima gdje je i krizman 3. kolovoza 2003. Osnovnoškolsko obrazovanje stekao je u Karlobi, a potom upisuje opću gimnaziju u Pazinu. Kao maturant sluša kateheze Neokatekumenskog puta u Pazinu i započinje itinerarij kršćanske inicijacije u neokatekumenskoj zajednici. Nakon mature upisuje Medicinski fakultet u Zagrebu. Na drugoj godini studija, čuvi snažan Kristov poziv za novu evangelizaciju, u službi prezbitera ulazi u Biskupijsko misijsko sjemenište Redemptoris Mater u Puli.

MAURO BOCCADORO, bogoslov Porečke i Pulsko biskupije, rođen je 14. rujna 1972. godine u Ravenni, (Italija) od

oca Gina i majke Pasqualine, kao najmlađi od troje djece. Sakrament krštenja primio je 8. listopada 1972. u župi S. Biagio u Ravenni, a sakrament potvrde 8. rujna 1985. u Fabrianu. Diplomirao je na području inženjerstva te stekao doktorat 2004., a potom radio kao znanstveni istraživač na Fakultetu tehničkih znanosti u Perugi. Tijekom boravka u Perugi započinje Neokatekumenski put u zajednici župe Santa Maria della Misericordia in Prepo. Na Kristov poziv na svećeništvo odgovara dajući svoju raspoloživost Crkvi da bude poslan bilo gdje za potrebe nove evangelizacije i Božjom providnošću biva dodijeljen 2010. godine Biskupijskom misijskom sjemeništu Redemptoris Mater u Puli.

DEJVIS MARTNOVIĆ, rođen je 11. 5. 1993. u Varešu (BiH), kao prvi sin Dragana i Mirele. Kršten je 4. 7. 1993. u Župi Preobraženja Gospodinova u Borovici (20-ak kilometara između Vareša i Kraljeve Sutjeske, BiH), sakrament svete potvrde primio je 6. 5. 2007. u Župi sv. Petra i Pavla u Rotimlji (mjesto u sastavu Općine Stolac, BiH). Nakon što je osjetio poziv, maturirao je u Pazinskom kolegiju (klasična gimnazija) i diplomirao na Papinskom sveučilištu Svetoga Križa (Rim, Italija). Mladu misu slavit će 8. srpnja 2017. godine u Župi sv. Ane u Plaškom (između Ogulina i Plitvica). (www.ppb.hr)

Poziv na misno slavlje mladomisnika vlč. Dejvisa Martinovića

“Gospodin mi u usta stavi pjesmu novu, slavopoj Bogu našemu.” Ps 40, 4

Ja, Dejvis Martinović, od oca Dragana i majke Mirele r. Gavrić, rođen i kršten u Borovičkim njivama, upućujem vam ovaj poziv. Gospodin, koji odabire ljude za svoju službu i ljudska srca otvara za čovjeka i čovječanstvo, udijelio je i meni milost posvećenih ruku što Njegovo tijelo lome i hrane ljude Njegovom Ljubavlju. Ničim ovu milost nisam zasluzio od Boga, ali zato zahvalan na daru svećeničkog poziva želim s vama podijeliti i slaviti svoju prvu Mladu misu u Njegovo Ime. Ovaj, za mene, sveti dan jest 8. srpnja 2017. godine u Župi sv. Ane u Plaškom (između Ogulina i Plitvica). Misno će slavlje započeti u 12,00 sati. Sve vas pozivam na molitvu za moje potpuno predanje Bogu.

Uz Mladu misu u Plaškom, imat ću i svečano misno slavlje u Borovici 5. kolovoza, uoči blagdana Preobraženja Gospodinova.

Uz srdačne pozdrave
vaš mladomisnik vlč. Dejvis Martinović

Mlada misa u Balama

Mauro Boccadoro, zaređen za svećenika u subotu 10. lipnja, dan kasnije, o svetkovini Presvetog Trojstva, svoju je mladu misu proslavio u Rovinjsko-kanfanarskom dekanatu, u mjestu Bale, u župnoj crkvi Pohođenja Blažene Djevice Marije.

Mladomisnik je svečanu Euharistiju predvodio uz koncelebraciju više svećenika, a uz njega su bili rektor pulskog Biskupijskog misijskog sjemeništa „Redemptoris Mater“ preč. Piergiorgio De Angelis i župnik mladomisnika župe u Italiji, don Giuseppe Gioia. Uvodnim pozdravom okupljenima se obratio domaći župnik vlč. Joel Cattary koji je pozdravio obitelj i rodbinu mladomisnika, članove njegove neokatekumenske zajednice iz Pule i zajednice iz Perugie, bogoslove iz pulskog sjemeništa, župljane Bale i druge okupljene vjernike. Župnik se ujedno prisjetio i svoje mlade mise koju je prije točno 18 godina proslavio u pulskoj crkvi Gospe od Mora. Prigodnu homiliju izrekao je vlč. Nikola Mladineo, bivši vice-rektor pulskog sjemeništa koji je trenutno u poslanju u Irskoj. Propovjednik se u homiliji osvrnuo na srž svetkovine Presvetog Trojstva, stavivši naglasak na zajedništvo Božanskih Osoba, odnosno zajedništvo Crkve kao Tijela Kristova. Ovom se svetkovinom Presvetog Trojstva stavlja naglasak na zajedništvo, na poteškoće koje često donosi njegovo izostajanje u međuljudskim

odnosima, no nadasve na zajedništvo braće koja se ljube u Isus Kristu, na ono zajedništvo kakvo Bog želi među ljudima. Crkva ne može bez svećenika, ali ni svećenik ne može bez Crkve, rekao je propovjednik, te istaknuo kako svećenički celibat naglašava njegovo zajedništvo s Crkvom, Kristovom zaručnicom.

Potom je za ambon pozvao vlč. Maura koji je kratkim svjedočanstvom iznio svoj duhovni put do svećeništva, naglasivši kako je svjestan da nije on odabrao poziv, već je Bog odabrao njega. Vjeru je pobliže upoznao pohađanjem kateheza Neokatekumenskog puta u Peruggi gdje je radio kao znanstveni istraživač na Fakultetu tehničkih znanosti. Mladomisnik je zahvalio svima na dolasku, a nadasve Bogu na svoje svećeničkome zvanju. Na kraju misnog slavlja okupljenima se kratko obratio don Giuseppe Gioia, mladomisnikov župnik, koji se prisjetio pojedinih etapa i značajnih trenutaka mladomisnikova puta do svećeništva. Nakon završnog blagoslova održan je obred ljubljenja mladomisničkih ruku. S dva ovogodišnja mladomisnika pulsko je sjemenište dosad dalo 72 svećenika koja su na službi u raznim krajevima svijeta. Župljeni Bale za ovu su se prigodu potrudili posebno urediti svoju župnu crkvu, po središnjoj lađi crkve bio je oblikovan tepih od latica cvijeća žute i bijele boje, brnistre i stolisnika, kojima su stvoreni lijepi i znakoviti simboli: raspelo, kalež...

Misu su glazbeno animirali naizmjencično župni zbor i kantori pulskog sjemeništa. (G. Krizman)

Hodočašće u Rimaniće, čudesna djela Gospodnja

Dana 28. svibnja 2017., na VII. Vazmenu nedjelju, hodočašćili smo u Rimaniće, u župi Navještenja Marijina Pićan. To je već jubilarno, petnaesto takvo hodočašće, ali ga treba računati dvostruko, pa je to već trideseto jer se od 2002. kada je započelo, svake godine ide dvaput. Naime, zavjetna kapelica kojoj simbolično i stvarno hodočastimo posvećena je Majci Božjoj Kraljici Mučenika i blaženom Miroslavu Bulešiću pa u svibnju hodočastimo u čast Kraljice Mučenika, u znaku svibanjskih pobožnosti, a u kolovozu, kad se prisjećamo mučeničke smrti blaženoga Miroslava Bulešića za vjeru Kristu, hodočastimo u to ime. Stoga se na kraju, iza Lauretanskih litanija Majci Božjoj, uvijek pročita i nešto iz poruka i života našega blaženika, a ovaj put iz njegova duhovnog dnevnika. Dan je bio topao, svibanjski, sjajan. Nas pedesetak okupilo se u Pedrovici i put pod noge, s krunicom u ruci i Slavnim otajstvima u molitvi i pjesmi. Zaciјelo tom lijepom ugodaju doprinosi i jednostavno divno okruženje raskošne prirode oko nas, guste i hladovite šume, žubor potoka u dolini, pjev ptica i stijena zadihvajućih oblika. U njih su, naime, skrovito, a opet vidljivo i pokraj puta, uklesane živopisne slike postaja Križnoga puta i redni broj postaje. Dodatno su to sve uljepšale vrijedne ruke Pedrovčana koji su svojim marom uopće došli na ideju da u toj lijepoj šumi izrade Križni put, da ga svake godine dodatno dorađuju, nasipavaju, od vododerina i šumske staze do šljunčana puta, ali i okopavaju prostor oko stijena s postajama, sade cvijeće i pripuštaju ono autohton, ali ukrasno raslinje. Upravo kako piše na početku toga puta: *Staza za odmor duše i tijela.* Možda se baš ovđe dobro može doživjeti stihove posljednice Duhu Svetomu kojem idemo ususret: „Tješitelju tako blag, Ti Nebeski Goste drag, pun miline, hlade tih./ Umornima odmore, u vrućini lahore, razgovore žalosnih.“ Jer sigurno nam svima trebaju utjeha, odmor, razgovor, lahor i milina. Upravo smo toga Nebeskog Gosta dragog posebno imali razloga slaviti i zahvaljivati mu ovoga puta, pjevati i slaviti Blaženu Djevcu Mariju.

Naime, u siječnju ove godine teško je oboljela jedna naša župljanka, gđa Ljiljana Krulić. Redovito je sudjelovala upravo u ovim hodočašćima, ali i pobožno u svemu vjerskom životu naše župe. Toga dana dobila je jedan opći, još uvijek potpuno neobjašnjiv zastoj rada vitalnih organa, srca, mozga i ostalih, i činilo se da je napustila ovaj svijet. Slijedila je teška borba najprije za njezin život, potom dugo liječenje najprije s malo izgleda, a potom sa znakovima poboljšanja u koje ni liječnici nisu puno vjerovali, da bi sada već bila na rehabilitaciji u Krapini. Ovo je samo pojednostavljen rečeno što se događalo fizički, organski. Ali, Lili je žena vjere, puna duha i Duha Svetoga, a to su isto i njezin suprug Željko i njihova djeca. On se nije dao. Stalno je bio uz nju i molitvom, sam, s drugima, na misi, u molitvenim zajednicama. Vodio se mišlu da to što ljudima nije moguće, ne znači da nije i Bogu. Nije posustajao, nije se umorio. Njegova se supruga čudesno počela oporavljati. Od trenutka kad je svojim očima video njezino „odlaženje“, pa komu, pa budeće i ponovno upoznavanje, vraćanje funkcija govora, hranjenja, presvlačenja, sjećanja uopće i raspoznavanja okoline do jučerašnjeg dana kad je Lili poželjela da ju dovedu, u kolicima još, u Rimaniće. Majci Božjoj, Zdravlju bolesnih. Prvi put kako je došla kući, samo za vikend. I ne samo to. Istoga dana htjela je posjetiti i Majku Božju Trsatku i bila je i tamo. Dan prije u svojoj je kući primila sakrament ispovjedi. Ako tijelo i ne može, duh može. Duša može, duša opskrbljena Duhom Svetim traži i dobije. I upravo kad smo u Rimanićima izmolili Oče naš i Zdravu Mariju u zahvalu za njezino vraćanje u život i nevjerojatno poboljšanje i pomislili da možda ipak neće moći učiniti i taj napor nakon odlaska na Trsat, eto obitelji Krulić sa suprugom i majkom. Živom, radosnom, punom zahvale. Nitko nije mogao suspregnuti suze radosnice i zahvalnice. Dug je oporavak još pred njom, ali silan je i velik, milosrdan Gospodin Bog, čudesna su djela njegova. (D. S.)

47. Hodočašće bolesnika

Na Duhovski ponedjeljak, 5. lipnja 2017., u pazinskom Franjevačkom samostanu Pohođenja Marijina održano je 47. tradicionalno hodočašće bolesnika. Program je započeo prihvatom bolesnika, mogućnošću pristupanja sakramantu pomirenja te molitvom Krunice.

PAZIN Prije misnog slavlja okupljenima se uime domaćina obratio fra Drago Vujević. Misno je slavlje, uz koncelebraciju desetak svećenika iz župa središnje Istre, predvodio biskup u miru mons. Ivan Milovan. Sama je Djevice Marija prvi primjer i uzor hoda u vjeri, ona je živjela po vjeri koju je u srcu čuvala, rekao je propovjednik na početku homilije spominjući tu tradiciju hodočašća bolesnika koji pred likom Majke Božje dolaze tražiti utjehu u svojim patnjama. I većina se molitava Majci Božjoj temelji upravo na pouzdanju u njezin majčinski zagovor. Biskup je nadalje spomenuo dva najveća europska hodočasnička odredišta, Fatimu i Lurd, naglasivši kako su ukazanja Djevice Marije u teškim vremenima njihova događanja bila jedna posebna, jaka poruka čovječanstvu i poziv na obraćenje, pokoru i molitvu. *Danas i ovđe na ovom molitvenom hodočašću molimo za snagu u podnošenju naših teškoća, za strpljivost i za životnu snagu, kako bismo i mi, poput Nje, s vjerom gledali na svoj život vjerujući da nam je Bog uvijek blizu. Neka nam Duh Sveti pomogne gledati na naš život upravo Božjim očima, gledati na trpljenje, križeve i patnju Božjim pogledom; to je teško, ali možemo imati velike duhovne koristi ako strpljivošću i predanjem podnosimo te nevolje života,* zaključio je biskup. Nakon homilije nekoliko je svećenika dijelilo bolesničko pomazanje svima koji su to htjeli. U završnom obraćanju fra Drago Vujević se, uz zahvalu predslavitelju i svima koji su na bilo koji način doprinijeli održavanju tog 47. Hodočašća bolesnika, osobito sjetio fra Alfonza Orlića, dugogodišnjeg gvardijana tog samostana, koji je započeo i održao tradiciju toga hodočašća bolesnika tijekom 46 godina. Fra Alfonz sada živi u samostanu na Košljunu. Od prošle godine u pazinskom samostanu borave fra Drago Vujević, fra Josip Vlašić i fra Marinko Klaić. Misi su, kao i prethodnih godina, nazočili i štićenici Doma za odrasle osobe u Motovunu sa svojim njegovateljima. Druženje je nakon mise nastavljeno u samostanskoj dvorani i perivoju. (www.ppb.hr)

Vjeroučenici hodočastili Sv. Josipu u Karlovac

Ove se godine stavlja poseban naglasak na očeve, pa je to bila nit vodilja za izbor ovogodišnjeg hodočasnicičkog izleta djece. Naime, već nekoliko godina župnik vlč. Željko Zec uz pomoć voditeljica na kraju školske i vjeronaučne godine organizira hodočasnicički izlet za djecu župa Sv. Jurja iz Starog Pazina i Svetе Lucije Pazinske. To je ujedno i jedan vid nagrade za aktivno sudjelovanje na misnim slavlјima tijekom godine te sudjelovanje u raznim crkvenim slavlјima, kako u našim župama, tako i u susjednim. Posebno se ističe dječji zbor "Mali Sv. Jurja" koji nas predstavlja širom Istre te glumci i recitatori iz Svetе Lucije, koji nas uvijek znaju iznenaditi i nasmijati. Dakako da su i ove godine zajednički priredili nezaboravan program u crkvi na Starom Pazinu u nedjelju 28. svibnja 2017., kada su pred ispunjenom crkvom izveli sat i pol vrlo kvalitetna programa, za što su ih župljani nagradili više puta toplim pljeskom, a ujedno i ostavili svoj dobrovoljni prilog da se lakše realizira izlet. Svoje hodočašće 3. lipnja 2017. i duhovni program započeli smo u Nacionalnom svetištu sv. Josipa na misi u 11 sati. Bilo je više hodočasnicičkih skupina, ali naša su djeca animirala sv. misu pjevanjem, čitanjem i ministiranjem. Voditelj Svetišta mons. Antun Sente u prigodnoj je homiliji na zanimljiv način djeci objasnio ulogu sv. Josipa u Isusovu životu te njegovo

ponizno predanje Božjoj volji, bez puno pitanja: "Zašto?" ili "Zašto baš ja?" Nakon razgledavanja Svetišta put nas je odveo do slatkovodnog akvarija "Aquatika", koji je jedini takve vrste u Hrvatskoj. Osim što smo se upoznali s bogatim ribljim fondom koji skrivaju naše rijeke, upoznali smo i slatkovodne riblje vrste donesene iz drugih zemalja.

Jedinstven doživljaj podvodnog svijeta ostavio nas je bez daha i potaknuo da se dublje zamislimo nad ovim bogatstvom koje skrivaju hrvatske rijeke, posebno da to vrednujemo i čuvamo za buduće generacije. Posjetili smo i jednu zanimljivu knjižnicu koja čuva 5000 svezaka iz čitavoga svijeta, koji govore o speleologiji te poslušali prigodno predavanje. Slobodno vrijeme proveli smo u igri i šetnji uz rijeku

Koranu, primjenjujući netom stečeno znanje u prepoznavanju riba, koje su plivale ispred nas.

Zabavni se dio nastavio na povratku, u Rijeci, gdje smo pogledali animirani film "Mali šef", koji na uzbudljiv i smiješan način opisuje dolazak bebe u obitelj gledan očima sedmogodišnjaka Tima. Naravno da on ne želi dijeliti roditeljsku ljubav, a osim toga, tu se pojavljuju i psići koji bebama oduzimaju roditeljsku pažnju. To je film koji promiče snažnu obiteljsku poruku i, dakako, ulogu oca u obitelji.

Vratili smo se kućama ispunjeni i sretni u kasnim večernjim satima, zahvalni Bogu, roditeljima i svima koji su na bilo koji način omogućili ovaj hodočasnicički izlet. (Mirjana Ferencic)

“Istarski čudotvorac”

Uambijentu tridesetak zainteresiranih posjetitelja, na terasi restorana Fjord, održano je 19. lipnja predstavljanje najnovije knjižice “Istarski čudotvorac”, vlač. Marijana Jelenića, župnika u Vodnjanu, u kojoj opisuje život sv. Romualda (957.-1027.), redovnika i pustinjaka. Kako su istakli predstavljači, dr. Mario Sošić i vlač. Ilija Jakovljević, a

i sam autor, sveti je Romuald osobit po tome što je nekoliko godina živio u benediktinskom samostanu Sveti Mihovil u Kloštru, za koje je vrijeme boravio i u špiljama nad Limskim kanalom. U tom i takvom siromašnom okruženju mnogi su ga europski odličnici onoga vremena posjećivali, a zabilježen je i boravak nad Limom, sina hrvatskog kralja Krešimira.

Uz potrebu prihvatanja njegovih duhovnih poruka, nameće se i pitanje pokretanja projekta integracije njegova lika i djela u turističku ponudu ovog našeg, užeg i šireg prostora. U tom pogledu bi se iniciralo osposobljavanje turističkih vodiča za prikaz njegova lika i djela, a zamišljen je i posjet njegovu grobu u Italiji.

Premijera filma „Kristu vjeran“

Usubotu, 8. travnja, pred ispunjenim gledalištem pulskog kina Valli održana premijera filma „Kristu vjeran“. Film je priča o generaciji devetoro braće i sestara obitelji Krajcar, a središnji lik je vlač. Atilije Krajcar koji priča o djetinjstvu i odrastanju, o svojem svećeničkom pozivu te o teškom vremenu za Crkvu sredinom prošlog stoljeća kada je i sam robijao u Kazneno popravnom zavodu Niš i u zloglasnom zatvoru Stara Gradiška. Glavni motivi filma su pjesma, optimizam i vjera uz koju je obitelj prevladala sve nedaće. Autori filma su novinari Ana i Marko Percan, brat i sestra, pranečaci vlač. Krajcaru, unuci njegovog brata. U 45 minuta, koliko film traje, autori su kroz razgovor sa vlač. Krajcarom prikazali povijest te obitelji koja je dala 2 svećenika i jednu časnu sestruru. Prisjećanja vlač. Krajcaru popraćena su kadrovima starih obiteljskih fotografija i dokumenta. Vlač. Krajcar je robijao od 1955. do 1958. godine. U filmu govori o svome djetinjstvu, odabiru svećeničkog poziva, kratkom vremenu u bogosloviji, odsluženju vojnog roka te uhićenju odmah potom, sa optužbom da je „široio neprijateljsku propagandu protiv državnog i društvenog uređenja“. Iz svojih uzničkih dana jedino čega se rado sjeća su 2 posjeta brata svećenika, vlač. Ivana Krajcaru, te braće Josipa i Maria, koji su ga došli posjetiti svaki sa svojom suprugom odmah po vjenčanju, posjet bratu svećeniku u zatvoru bilo im je svadbeno putovanje. Unatoč proživljenoj nepravdi vlač. Krajcar naglašava oprost te ističe kako mu je najveća snaga u proživljavanju svih tih strahota bila upravo vjera i molitva. Vlač. Krajcar svoje umirovljeničke dane proživljava u Svećeničkom domu Betanija u Puli. Osim rodbine te brojnih prijatelja obitelji Krajcar, premijeru su došli gledati i mnogi župljeni iz župa gdje je vlač. Krajcar bio župnik, te brojni pulski svećenici. Repriza filma održana je na Cyjetnu nedjelju, 9. travnja, u kinu Valli, također u 16 sati.

Župno hodočašće u Krasno

U subotu, 3. lipnja 2017., župe Barban, Sveti Matej – Cere i Sveti Ivanac nad Rašom hodočastile su, predvođene svojim župnikom vlč. Bernardom Jurjevićem, u marijansko Svetište Majke Božje od Krasna. Hodočasnici su, pristigli dvama autobusima, u Svetištu zajedno izmolili Krunicu te sudjelovali na misnom slavlju koje je predvodio vlč. Jurjević.

Okupljene hodočasnike pozdravio je domaći župnik vlč. Mario Vazgeč te je ukratko predstavio to svetište koje je, osobito početkom ljetnih mjeseci, izuzetno omiljena hodočasnička destinacija za, najčešće, jednodnevni odmak od užurbane svakidašnjice i prepuštanje duhovnosti u ozračju netaknute prirode u tom velebitskom selu na visini od 700-tinjak metara. To je ujedno i središte Nacionalnog parka Sjeverni Velebit gdje godišnje prode desetak tisuća planinara, a samo Svetište godišnje posjeti i do 100 000 ljudi. Pod imenom Krasno spominje se prvi put 1275. U Krasnu je u dotursko doba bila izgrađena crkva sv. Marije, pa se spominje podatak da je postojala godine 1219. Krasno je u srednjem vijeku pripadalo senjskoj Crkvi, a poharano je i ostalo

bez stanovnika u turskim osvajanjima u 17. stoljeću. Od 1790. opet je župno središte, a župna crkva Gospe od Krasna do danas je poznato prošenište posvećeno Majci Božjoj. Nekada je svetište Majke Božje od Krasna na Velebitu bilo najjače marijansko prošenište u Hrvatskoj, posjećenje od Marije Bistrice i Trsata. U svetište su ljudi dolazili čak i pješice, s Krka, iz Bosne i Dalmacije. Legenda o Majci Božjoj Krasnarskoj potjeće iz 1219. godine. "U šumi krasnarskoj pastiri pasli svoja stada. Jednoga dana ugledaše na nekakvu panju čudesan cvijet, a u cvjetu sliku Majke Božje. Pastiri otrognu cvijet i ponesu ga u Krasnarsko polje gdje se od drevnih vremena nalazila kapelica. Ali prenesenog cvijeta najednom nestade, dok ga pastiri opet ne nađoše na istom panju u šumi. Videći narod te događaje, sagradi u šumi kapelicu u čast Majci Božjoj, a nad samim panjem, gdje se cvijet ukazao, podiže žrtvenik." Crkva Majke Božje Krasnarske iz XVIII. stoljeća, izgradena je na temeljima jedne srednjovjekovne crkvice. Najveću umjetničku vrijednost u crkvi predstavlja drveni kasetirani strop s oslikanim scene iz života Krista, Marije i svetaca s latinskim citatima iz 1740. godine. (www.ppb.hr)

NAKON 50 GODINA

PONOVNO ZAJEDNO

**U Pazinskom su se kolegiju
12. lipnja ove godine okupili
nekadašnji maturanti
Pazinskoga sjemeništa i
obilježili 50. obljetnicu mature**

Prije pola stoljeća, 1967. godine, tadašnji je ravnatelj, ujedno poznati velikan Pazina, Istre i Hrvatske, dr. Božo Milanović promovirao u maturante 36 učenika. Učenici su u Pazin došli 1963. godine, nakon završene osnovne škole iz svih krajeva bivše države: iz Hrvatske, Slovenije, BiH, Crne Gore, Kosova, a bili su hrvatske narodnosti, slovenske i albanske! Iz Istra (srednja Istra) bilo je 11 učenika. Trinaest je učenika naše generacije prihvatio svećenički poziv, među njima i nadbiskup riječki dr. Ivan Devčić. Generacija je dala tri doktora znanosti, 23 nas je završilo fakultet i djelovali smo u najrazličitijim područjima života: filozofiji, medicini, književnosti, umjetnosti, medijima, turizmu, poduzetništvu, trgovini, osiguranju, špediciji, politici... razasuti po čitavom svijetu, od Kanade, preko europskih zemalja (Nizozemske, Francuske, Austrije, Italije, Slovenije, naravno, Hrvatske...) do Australije.

Iako različiti po podrijetlu, profesijama, narodnosti, jeziku, običajima, načinu razmišljanja....i nakon 50 godina osjeća se veliko zajedništvo, uvažavanje i međusobno prijateljstvo. Svatko tko je mogao doći, bio je dobrodošao, rado viđen... Svi su se sa svima međusobno izgrlili, neki i prvi put nakon 50 godina!!! S velikim zadovoljstvom sjetili smo se đačkih dana, brojnih anegdota, zgoda i nezgoda, doga-

đanja iz toga vremena...Tuna Prekpalač iz Uroševca (Kosovo) priča kako je dolazeći u Pazin vlakom putovao 3 dana i dobro se sjeća prvoga dolaska. Od umora skinuo je cipele i zaspao, probudio ga je snažan povik konduktora: PAZIN!!! U 5 sati ujutro! Iskočio je iz vlaka s putnom torbom, a cipele su mu ostale u vlaku! Došao je u čarapama u sjemenište.

Gotovo je nevjerojatno s koliko ljubavi govore o svemu što su u Pazinu primili, ti danas 70-godišnjaci. Potpuno smo jedinstveni u jednom da su vrednote koje smo primili u kući Dobrile i Milanovića, bile istinsko bogatstvo koje je odredilo naše bu-

duće živote i djelovanje! Zato smo s velikim poštovanjem u pazinskom Parku velikana položili cvijeće i zapalili svjeće pred bistama Dobrile i Milanovića! Za tu je prigodu postavljena i izložba o generaciji '67. o dǎčkom životu, izletima, šetnjama, sportskim aktivnostima, priredbama...i obljetnicama koje smo obilježili, a svakom maturantu podijeljena je za uspomenu knjiga 50 godina Sjemeništa!

„Tebe Boga hvalimo!“

Obilježavanje smo započeli okupljeni oko našeg biskupa u miru mons. Ivana Milovanovića koji je predvodio misu zahvale u kojoj

smo se sjetili svih poglavara, profesora i svakog od pokojnih kolega, sa završnom pjesmom „Tebe Boga hvalimo!“ Slijedila je prozivka razrednika, kojeg je zamijenio naš nekadašnji prefekt i profesor tjelesnog vč. Rudolf Koraca. Sjetili smo se svakog kolege poimence, i onih koji nisu mogli biti prisutni. Svečani dio programa bio je usmjeren na evociranje uspomena na đačko doba u okviru različitih predmeta, a odvijao se uglavnom u vlastitoj izvedbi: Hrvatski jezik – Smrt Smail-age Čengića recitiralo je 6 kolega (Gregorović, Mališa, Franolić, Načinović, Zeba, Rovis i Andelić), Tomislav Milohanić-Slavić, istarski pjesnik i književnik, recitirao je svoje pjesme o majci i ocu te pjesmu Roženice Mate Balote, popraćenu zvukom roženica; Slovenski jezik – Soču S. Gregorčića i Gren v hribe, vlastitu pjesmu, recitirao je kolega Vinko Kiler. Kolege Slovenci zapjevali su narodnu pjesmu Star sam dvajset let; Albanski jezik – po jednu narodnu pjesmu uz narodni instrument zapjevali su kolege Albanci (Tuna i Franjo); Latinski/Grčki jezik: Tuna Prekpala je govorio je napamet, po sjećanju, Ovidijeve pjesme i početak Evandelja na grčkom, a svaki je kolega rekao po jednu latinsku izreku koje se sjeća. Slijedila su dva sjećanja na sjemenišni život.

Najprije je biskup Milovan iznio vrlo dojmljivo kako je uopće sjemenište nastalo i počelo s djelovanjem u iznimno teškim materijalnim uvjetima, bolje rečeno, u posvemašnjoj poratnoj neimaštini, a također i u ideoološki izuzetno nesklonim vremenima. Spomenuo je zaslužna imena koja su nezaobilazna kad je u pitanju priča o Sjemeništu, od Dobrile kao idejnog začetnika, preko krčkog biskupa Mahnića, Milanovića, biskupa Pavlišića, Jurce... Znakovito je da su u samim početcima uz ljude iz istarske Crkve sudjelovali također i Krčani i Slovenci. Upravo su ti krajevi imali i najviše i koristi od Sjemeništa. Slijedio je dirljiv video, isječak iz izvrsna filma o obitelji Krajcar „Kristu vjerni“, točnije dokumentirano svjedočanstvo vlc. Atilije Krajcara, koji je kad je odslužio vojni rok u Prizrenu, na dan kad je trebao ići kući, bačen u samicu u Nišu, cijele noći maltretiran ispitivanjima, a danju bez spavanja. Prijetilo mu se zatvorom od 10 g., a ako bude suradivao, mogao bi ići kući praktički odmah. Sve je okončao vojni sud, na montiranu procesu: dobio je 3 g. strogog zatvora, kao neprijatelj i zločinac koji je radio „protiv naroda i države“, što je odobrilo u dan! Za kraj programa slijedila je glazbena molitva, Schubertova Ave Marija, a izvela ju je na violinu Alisa Šepić. Nakon

zajedničkog ručka, na kojem su se izredali brojni govornici, od kolege biskupa Devčića pa Ljuljđuraja, Zebe, Rovisa, Korena i dr., posjetili smo Muzej u Kaštelu i Državni arhiv te nas je na kraju u Gradskoj vijećnici primio gradonačelnik Pazina Renato Krulčić sa suradnicima te nas upoznao s trenutnim stanjem i aktivnostima u Gradu, kao i s planovima za budućnost. Uime kolega pozdravio ga je potpisnik ovih redaka dajući osobnu iskaznicu generacije i zahvalivši Pazinu za sve što nam je u ono vrijeme pružio, uz napomenu da se i Sjemenište odužilo Pazinu, što je možda nedovoljno poznato: 50-ak je bivših đaka djelovalo u Pazinu kao direktori poduzeća (Kamen, Istraplastika, Istratisak, Radio Pazin, danas Radio Istra...), ravnatelji (Gimnazije, Kollegija, Arhiva, Doma zdravlja, Finansijske policije...), u gradskoj upravi (predsjednik Općine, predsjednik Izvršnoga vijeća, pročelnici, vijećnici...), liječnici, profesori, bankari, finansijski stručnjaci, komercijalisti... Za kraj, uz dobre želje Pazinu i Gradonačelniku, maturanti '67. poručili su: „Iako 50 godina razasuti po svijetu, nosimo Pazin duboko u sebi, u svojim temeljima. Vjerujemo da će i Pazin pamtitи crvenu zgradu Sjemeništa!“ (Stanko Mališa)

TIJELOVO U TRVIŽU

Za blagdan Tijelova, kao i u mnogim mjestima diljem Hrvatske, održava se procesija i u Trvižu. Sv. misu i procesiju predvodio je župnik Ante Žufić kojeg su pratili ministranti. Ispred baldekinia hodala su djeca koja su cvjetnim laticama posipavala ulice mjesta a na čelu procesije bili su barjaktari, mladići i djevojke koji su nosili stare crkvene zastave svetaca, djevojačkog društva i biskupije. Molitva i pjesma župnog zbora BDM od Krunice razlijegala se ulicama Trviža a mnogobrojni vjernici i puno mlađih učinili su i ovogodišnju proslavu Tijelova posebnom. Toj posebnosti doprinijelo je i lijepo sunčano vrijeme.

KATOLIČKA CRKVA U ISTRI OD 1947. DO 1977.

III. Uspostava Pazinske administrature i imenovanje prvih administratora

Novonastala politička situacija nakon Drugoga svjetskog rata te Pariški mirovni ugovor od 10. veljače 1947. trajno će izmjeniti ne samo državne granice nego i stoljetne granice pojedinih biskupija. Istra tijekom povijesti nikad nije bila pod jurisdikcijom jednoga biskupa, kao što je od 1977. godine. Sveta Stolica prve poslijeratne poteze na ovom području povlači ujesen 1947. godine. Novi su administratori trebali stupiti na službe nakon ratifikacije Pariškoga mirovnog sporazuma u talijanskom parlamentu.

Pojam administratore

Zakonik kanonskoga prava iz 1917. nema izričitoga spomena apostolske administrature, nego samo implicitni spomen u osobi apostolskog administratora koji upravlja određenom biskupijom ili administraturom uime Svetoga Oca, tj. u svojstvu njegova vikara. To znači da se njegova vlast razlikuje od vlasti jednoga biskupa u vlastitoj biskupiji. Administraturom izravno upravlja papa preko svoga zamjenika, apostolskog administratora, čime je vlast administratora ograničena u određenim stvarima. Ograničenja ili prava koja ima u upravljanju često ovise o samim razlozima radi kojih je administrator imenovan. Ti razlozi mogu biti ekumenske naravi, problemi u uspostavi ili provođenju redovite crkvene hjerarhije zbog političke situacije, nedovoljna razvijenost mjesne Crkve, tj. mali broj vjernika i nedostatak klera itd.

Tri crkvene administrativne uprave na području Istre

1. Porečka i Pulska biskupija nakon odlaska biskupa Marija Raffaela Radossija ostaje nekoliko godina bez rezidencijalnoga biskupa, ali će Sveta Stolica već 2. srpnja 1947. imenovati mons. Mihovila Toroša administratorom ovih biskupija. U listopadu 1947. mons. Toroš nastanit će se u Poreču.

2. Pazinska apostolska administratura uspostavljena je 1947. godina za hrvatski i slovenski dio Tršćansko-koparske biskupije koji je i službeno postao sastavni dio nove države. Pazinska se administratura sastojala od: slovenskih dekanata Postojna i Sežana te hrvatskih dekanata: Pazinski, Pićanski, Kršanski, Buzetski i Oprtaljski. Na čelu je administrature bio apostolski administrator.
3. Trst i okolica činili su tzv. Zonu A, a Kopar i okolica te manji dio Sežanskog dekanata i istarski gradići: Novigrad, Umag i cijela Bujština činili su tzv. Zonu B. Crkvenu je jurisdikciju nad ovim krajevima imao tršćansko-koparski biskup.

Uspostava Apostolske administrature Pazin

Uspostava Apostolske administrature na području Istre nakon Drugog svjetskog rata bila je potrebna zbog političke situacije, tj. neriješena graničnog pitanja između tadašnje Jugoslavije i Italije. Takva situacija nije dopuštaла redovitu pastoralnu aktivnost i crkvenu upravu u velikom dijelu Istre (biskupu tršćansko-koparskom zabranjen je ulazak na područje biskupije pod jugoslavenskom upravom). Potpisivanjem Pariškoga mirovnog sporazuma 10. 2. 1947. godine između država pobednica u II. svjetskom ratu i saveznica nacističke Njemačke, pitanje je razgraničenja donekle razjašnjeno, ali ne sasvim. Na konferenciji su Saveznici, prije svega Sjedinjene Američke Države, Ujedinjeno Kraljevstvo, Francuska i Sovjetski Savez, kao pobjednici u Drugom svjetskom ratu, pregovarali o detaljima mirovnih ugovora s poraženim osovinskim državama: Italijom, Rumunjskom, Mađarskom, Bugarskom i Finskom. Istoga popodneva stupa na snagu odluka Svetе Stolice o uspostavi Apostolske administrature koja je obuhvaćala područje Tršćansko-koparske biskupije koje je pot-

palo pod jugoslavensku upravu. U njen sastav ulaze slovenski dekanati Sežana i Postojna te hrvatski dekanati Buzet, Pazin, Pićan i Kršan te veći dio Oprtaljskog dekanata (bez Umaga, Buja i Novigrada koji su ušli u sastav privremene države Slobodnog Teritorija Trsta). Tako od hrvatskih i slovenskih teritorija nastaje jedna administratura koja će se kasnije razdijeliti po republičkim granicama. Njen je puni naziv glasio „Apostolska administratura sprječenih dijelova Tršćansko-Koparske biskupije pod jugoslavenskom upravom“, ali ubrzo dobiva službeno ime „Apostolska administratura Pazin“, po mjestu sjedišta. Sveta je Stolica i u drugim dijelovima tadašnje Jugoslavije ustanovila apostolske administrature zbog sličnih razloga. U mnogim su zemljama istočne Europe također bile ustanovljene apostolske administrature, dijelom zbog promjena granica među državama, a dijelom zbog desetkovana klera i zatvorenih ili ubijenih biskupa. Svima je njima zajednička karakteristika to što su bile privremena rješenja prije uspostavljanja punе crkvene uprave. U rješavanju tih problema Sveta se Stolica nije žurila. Nakon početka Drugoga svjetskog rata, na upit zašto Sveta Stolica tako sporo postavlja biskupe i mijenja biskupijske granice, državni je tajnik odgovorio da se Sveta Stolica ne može kretati zajedno s vojnim snagama i mijenjati biskupe čim neka vojska osvoji određeno područje.

Prvi administratori

Prvim administratorom Pazinske administrature Sveta Stolica bila je imenovala Slovenaca mons. Jakoba Ukmara, koji zbog teška stradanja u Lanišću prigodom krizme kad je ubijen vlč. Miroslav Bulešić, nije stupio na službu. Stoga je novim administratorom imenovan mons. Franc Močnik, koji je već bio apostolski administrator teritorija Goričke biskupije pod jugoslavenskom upravom. On je odmah imenovao mons. Božu Milanovića i vlč. Leopolda Jurcu svojim delegatima za hr-

vatski dio Tršćansko-koparske biskupije jer sam nije stigao njome upravljati zbog njene veličine. Nakon samo otprilike mjesec dana mons. Močnik mora napustiti teritorij jugoslavenske uprave kao strani državljanin te odlazi u Italiju. Sveta je Stolica 21. studenoga 1947. imenovala pazinskim administratorom mons. Dragutina Nežića koji će ubrzo postati upravitelj Porečke i Pulsko-biskupije, a 1950. i njezinim biskupom-upraviteljem, u čiji će sastav ući Pazinska administratura. Morat će se suočiti s velikim izazovima u upravljanju i organiziranju pastoralna jer je nakon rata broj svećenika na području Apostolske administrature pao s 54 na 38 dok je na području Porečke i Pulsko-biskupije taj pad bio još drastičniji. Od 112 svećenika ostalo ih je samo 29.

Reorganizacija Apostolske administrature Pazin

Budući da se teritorij Pazinske administrature protezao na ogromnu prostoru, mons. Nežiću bilo je gotovo nemoguće učinkovito njome upravljati, a pogotovo komunicirati ili vizitirati krajeve jako udaljene od Pazina. Drugi je problem bio taj što se administratura protezala na dvije civilne uprave, slovensku i hrvatsku. Prilikom svakog prelaska granice civilne uprave trebat će dobiti dopuštenje civilnih vlasti, koje su zauzvrat tražile njegovu suradnju i javnu potporu. Također, i dio slovenske politike nije bio zadovoljan da tim krajevima upravlja jedan Hrvat te su stvarali razne nepodopštine mons. Nežiću. Stoga on već 1949. predlaže apostolskom nunciju podjelu Administrature na slovenski i hrvatski dio te pripojenje hrvatskog dijela Administrature biskupiji porečkoj, koja je u jedinstvu s pulskom. Te će se njegove ideje provesti, ali za pripojenje s Porečkom biskupijom trebat će čekati do 1978. Već 1951. Sveti Stolica izdaje dekret kojim dijeli Apostolsku administraturu na slovenski i hrvatski dio. Londonskim memorandumom iz 1954. prestaje postojati kvazidržavica Slobodnog Teritorija Trsta (STT), koja je nastala kao privremeno rješenje prije konačnog razgraničenja između Italije i Jugoslavije (tek će Osimskim sporazumom iz 1975. konačno biti riješeno pitanje granice). Time je u STT ukinuta saveznička uprava te civilnu upravu u Zoni A preuzima Italija, a u Zoni B Jugoslavija. Jugoslavenski je dio razdijeljen između Hrvatske i Slovenije te je sukladno tome, na temelju odluke Svetе Stolice, crkvena vlast mons. Nežića proširena i na taj hrvatski dio koji dotad nije bio dio Apostolske administrature Pazin. Dotad je tim područjem upravljaо tršćanski biskup preko svoga vikara u Kopru. Osim nekih sitnijih promjena, ovime će teritorij Pazinske administrature biti definiran do trenutka pripojenja Porečkoj biskupiji.

Svećenici Pulskog dekanata na Cresu

U ponedjeljak, 19. lipnja 2017., dio svećenika i redovnika Pulskog dekanata, pod vodstvom dekana preč. Milana Mužine, krenuli su na Cres, u Samostan sv. Frane, gdje djeluju franjevci konventualci, na duhovnu obnovu.

Domačin i predavač bio je o. Zdravko Tuba, gvardijan samostana i nacionalni upravitelj Vojske Bezgrešne. Predavanje u prekrasnom ambijentu samostanske šumice imalo je temu „Aktualnost marijanske pobožnosti u kršćanskem životu današnjeg čovjeka“. Nakon uvodnih premissa o prisutnosti marijanske duhovnosti u franjevaštvu i franjevačkoj karizmi od samih početaka, od sv. Franje i svetišta Majke Božje od Andela u Porcijunkuli, preko teološke misli velikog franjevačkog mislioca bl. Ivana Dun Scota, zatim uloge franjevaca u proglašenju dogme o Bezgrešnom začeću, koju je 1854. proglašio papa Pio IX. o. Zdravko je napose naglasio djelovanje sv. Maksimilijana Kolbea i osnivanje pokreta Vojske Bezgrešne, koja ove godine slavi 100 godina postojanja. Vojska Bezgrešne osnovana je samo nekoliko dana nakon posljednjeg ukazanja u Fatimi 1917. Sv. Maksimiljan je osnovao Vojsku Bezgrešne s ciljem da se moli za Crkvu i za neprijatelje Crkve. O. Zdravko je naglasio kako je o važnosti marijanske pobožnosti u suvremenom svijetu govorio i kardinal Angelo Amato u prigodi proglašenja svetima vidjelaca iz Fatime. Nastavio je napomenuti kako Bog, koji je bl. Djevicu Mariju izabrao da po njoj dođe na ovaj svijet, i danas po njoj izabire malene da bi se objavljivao ovome svijetu. Fatimska ukazanja navijestila su strašna događanja 20. stoljeća, koja su bila posljedica odbacivanja Isusa Sina Marijina te ljudske želje da bez Boga postigne slavu čovjeka i opće bratstvo svih ljudi, što je urođilo strašnim svjetskim ratovima i ubijanjima ljudi. Fatimska ukazanja, ali i općenito marijanska pobožnost, su poziv današnjim ljudima da se po Mariji obrate Isusu, zaključio je o. Tuba. Po završetku duhovnog sadržaja i zajedničkog ručka u samostanu pulski su svećenici posjetili poznato cresko izletište, mjesto Lubenice, samostan Benediktinki sv. Petar apostol, te cresku župnu crkvu Svetе Marije Velike gdje su ih kao domaćini primili župnik vlč. Marijan Kosić i vlč. Filip Šabalja. (tekst i foto: o. Đ. Hontić)

„Starocrkveni pučki napjevi u Medulinu“

U srijedu, 14. lipnja 2017. u medulinskoj župnoj crkvi sv. Agneze održano je predstavljanje zbirke i CD-a „Starocrkveni pučki napjevi u Medulinu“. Starocrkvene napjeve te najjužnije općine na istarskom poluotoku sakupila je autorica zbirke, izv. prof. mr. art Mirjana Grakalić s Muzičke akademije Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli.

Uispunjenoj župnoj crkvi na predstavljanju su, uz autoricu, sudjelovali porečki i pulski biskup u miru mons. Ivan Milovan i medulinski župnik vlč. Ante Močibob, večer je moderirao kantautor i akademski glazbenik Bruno Krajcar, a napjeve su izvodili pjevači medulinske župe. Večer je započela izvedbom napjeva *Zdravo Tilo*. Krajcar je u uvodnom dijelu istaknuo važnost manifestacije „Maša po starinski“, koja će ove godine deseti put zaredom u Svetom Petru u Šumi okupiti zborove i pučke pjevače koji izvode starocrkvene pučke napjeve te ih tako nastoje sačuvati od zaborava. Prof. Grakalić s medulinskim je pjevačima gotovo redovit izvođač na toj manifestaciji, svake godine nekim novim starim napjevom iz bogate glazbene baštine medulinskog kraja. Mons. Ivan Milovan pohvalio je ovo novo izdanje, ali i postojanje manifestacije „Maša po starinski“ te naglasio: „Čuvajmo svoje korijene, ponosimo se njima, pa i ako se ne izvode često, ove je napjeve važno sačuvati“ Vlč. Močibob osobito je čestitao

autorici na veliku i zahtjevnu pothvatu sakupljanja tekstova i melodija tih starih napjeva. Na kraju se okupljenima obratila autorica koja se prisjetila kako je već oko 1980. godine s diktafonom i mikrofonom po medulinskom kraju snimala tadašnje stare crkvene pjevače kako bi sačuvala i od zaborava otrgnula te napjeve i melodije koji najčešće nisu imali notnoga zapisa, već su se melodije i riječi prenosile s koljena na koljeno, doživljavajući tako neminovne glazbene i jezične modifikacije slijedom utjecaja novih tendencija. Značajke svih tih napjeva bile bi zanimljiva tema i za druge struke, ne samo za etnomuzikologe nego i za lingviste, dijalektologe i povjesničare, jer brojnost i raznovrsnost različitih utjecaja koji se pažljivom analizom iščitavaju iz harmonijskih, melodijskih i jezičnih značajki napjeva odaju utjecaje koji su nastajali slijedom brojnih povijesnih migracija raznih naroda na ovim prostorima. Autorica je istaknula pojedine pjesme koje u melodijama odaju utjecaj talijanske glazbe, zatim druge u kojima se osjeti utjecaj dalmatinskih glazbenih obilježja, pa čak do istočnjačkih utjecaja koji u nekim segmentima podsjećaju na makedonske narodne ritmove. Osjeća se i prisutnost utjecaja istarske tradicijske glazbe. Autorica već 20 godina vodi medulinske pjevače koji na misama često izvode te stare napjeve kao, naprimjer, „Dan od gnjiva“ na Dušni dan i „Plač Blažene Djevice Marije“ na Veliki petak. Knjiga donosi 17 napjeva koji su podijeljeni u 5 poglavljia: „Došaće i Božić“, „Korizma“, „Vrijeme kroz godinu“, „Litanijske

Svih svetih“ te „Pokojničko bogoslužje“ koje donosi napjeve koji su se pjevali uz odar i na sprovodu, i posebno napjeve iz „Mise za mrtve“. Autorica je napomenula kako su mnogi tekstovi iz poglavlja o pokojničkom bogoslužju preuzeti iz brošure koju je na tu temu župnik Močibob izdao još davne 1974. godine.

Pučki su napjevi, zbog usmene predaje, izuzetno podložni najrazličitijim utjecajima novih glazbenih tendencija pa je stoga ovo bio zaista posljednji trenutak da se zabilježe onako kako ih najstarije generacije pamte, istaknula je autorica te zahvalila svim kazivačima koji su joj pomogli svojim sjećanjima. Prisjetila se pok. Marije Cukon, rođene 1903., koja joj je pomogla otpjevavši joj neke melodije koje je tako mogla i tonski sačuvati. Od još živućih kazivača posebno je istaknula Agnezu Lorencin rođ. Demarin kojoj je u znak zahvalnosti uručila i jedan primjerak zbirke. Na kraju je autorica, uručivši im po primjerak, zahvalila predstavljačima na sudjelovanju i Općini Medulin na finansijskoj i drugoj potpori, a zbor je svojoj voditeljici zahvalio i čestitao buketom cvijeća.

Autorica je posebno radosno zbirku uručila župniku koji je toga dana imao rođendan. Zbirka s CD-om tiskana je u nakladi od 500 primjeraka, izdavač je Općina Medulin, notne zapise oblikovala je autorica, fotograf je bio Branko Okmaca, korekturu je odradio župnik Močibob, snimatelj CD-a bio je Aldo Spada, a grafičko oblikovanje potpisuje Mario Rosanda.

ŠTO SMO MIJENJALI? NIŠTA!

Ako se osvrnemo, slijedom izbornih rezultata, na odlike političke kulture istarskih birača, onda se može, kao uvijek dosad, utvrditi kako prosječnog Istrijana zapravo ne zanimaju političke, kadrovske ili programske promjene. On je doduše u «oštariji i butigi» vječno nezadovoljan i kritičan, ali je na demokratskoj bojišnici, kod višestračkih izbora, uvijek tvrdokoran i bira «svoje vladajuće».

Sada kad su poznati rezultati lokalnih izbora u našoj županiji, mogu se donijeti neki zaključci, koliko o «uspjesima» pojedinih političkih opcija, toliko pak više o samoj političkoj kulturi istarskih građana-birača, ali i o političkom habitusu i «principima» raznih političkih opcija.

«Zaspal Pave, pod orihon u hlađe»

Objektivno ocjenjujući, sve političke opcije pretjeruju u hvalisanju svoga izbornog rezultata jer zapravo nije došlo ni do kakvih zapaženih kvantitativnih, a pogotovo ne kvalitativnih promjena. Vladajuća je stranka u Istri potvrdila svoju ukupnu dominaciju, ali nije uspjela proširiti svoju načelničku kvotu. Gotovo polovicu načelničkih mesta (13 od 31) osvojile su nezavisne liste i one političkih konkurenata, prvenstveno SDP-a. Pozitivna je činjenica da su se u županijsku Skupštinu plasirale i dvije nove liste: one Mosta i Živoga zida. To samo po sebi govori kako u dijelu istarskih birača ipak postoji jedan prosvjedni potencijal usmjeren prvenstveno prema negativnim učincima i praksi lokalne politike. Ali to ne uspijevaju usmjeriti u svoj politički bonus ni SDP ni HDZ. Prvi zbog toga što godina vrludaju između samostalne pozicije i one IDS-ova satelita, a drugi zbog toga što se ni programski, a ni organizacijsko-kadrovske, ne uspijevaju jasno i sustavno politički artikulirati kao hrvatsko-istarska demokršćanska alternativa, nasuprot politički «šarenoj», a zapravo lijevo-desno-liberalno-regionalnoj i autonomaškoj, povrh svega klijentelističkoj, vladajućoj opciji. Izborni su rezultati i pozicije poje-

dinih predstavnika «malih stranaka» na raznim listama definitivno pokazali kako te personalne stranke, HSU, ISU, HSLS, Zeleni, HNS, nemaju više nikakav značaj, ni posebnu funkciju, u političkom životu Poluotoka, već su kao takve postale tek uhljebničke platforme svojih dugovječnih lokalnih čelnika. Ako se osvrnemo, slijedom izbornih rezultata, na odlike političke kulture istarskih birača, onda se može, kao uvijek dosad, utvrditi kako prosječnog Istrijana zapravo ne zanimaju političke, kadrovske ili programske promjene. On je doduše u «oštariji i butigi» vječno nezadovoljan i kritičan, ali je na demokratskoj bojišnici, kod višestračkih izbora, uvijek tvrdokoran i bira «svoje vladajuće». Kao što je to uvijek činio, od 1945. nadalje, pa i te 1990. godine, kad se biralo između demokracije i jednoumlja. Lijevo je jednoumlje, apsolutno, dominantna odlika političke kulture Istrijana. To je nazadnjačka, ali stvarna istarska specifičnost.

Pobjednici se ne smiju dati politički preoblikovati

U kontekstu posljedica lokalnih izbora na razini Hrvatske, za njenu političku i vladajuću konstelaciju, valja se osvrnuti na najnovije političko preslagivanje, kojim se HNS pridružio HDZ-u u formiranju parlamentarne većine. Po prvim najavama, potrebnih nekoliko HNS-ovih zastupnika, kao i onih osam manjinskih, imaju velike planove u preoblikovanju HDZ-a, a time i Hrvatske. Oni žele da se HDZ s njima ugura u politički centar, s dominacijom liberalnih vrijednosti, bilo u obrazovanju, kulturi, odnosu prema Crkvi, manjinama, LGTB zajednicama itd. Iako je poznato da

su na prošlogodišnjim izborima građani dali manjinsku podršku opcijama s tim proklamiranim vrijednostima, a većinski glas onoj opciji, HDZ-u, sa suprotnim stavovima oko tih raznih pitanja. Već po prvim reakcijama i ostatkama nekih od ključnih političkih vinovnika rujanske pobjede HDZ-a, zabrinuto se mora promatrati ovaj novi «nejasan» proces, u kojem je dosta izgledno da bi «izborni gubitnici» mogli sada ugurati svoje lijevo-liberalne vrijednosti, u političko i vladajuće tijelo HDZ-a i hrvatske vlasti. I time, uz interesni proces preslagivanja, postići suštinsko preoblikovanje stranke-pobjednice, u smjeru koji nije ni demokršćanski, a pogotovo ne tuđmanovski. Izborom zastupnika Radina, s legitimitetom od nešto preko tisuću birača, i izrazito protuhrvatsko-domoljubnim, i naglašeno diskriminacijskim stavovima i učincima prema hrvatskoj većini u Istri (npr. stavovi o Krasnoj zemlji), kao potpredsjednika hrvatskog Sabora javlja se jaka sumnja i strepnja o mogućoj velikoj zlokobnosti ovakve nagodbenjačke «salonske politike» po hrvatske nacionalne interese. Unatrag dvije godine na Saboru se HDZ-a bilo čulo kako «... nitko ne smije vlastite interese staviti ispred stranačkih i državnih», pa je taj izričaj i danas, u iznijetom kontekstu novih nejasnih odnosa, veoma aktualan. Imamo li mi koji pripadamo desnom političkom i vrijednosnom sustavu, k tome i tradicijsko-konzervativnom i katoličkom svjetonazoru, pravo i dužnost javno upozoravati one koji nas izboro predstavljaju da nas ne «izdaju i prodaju»? Imamo!

ŽIVOT POSVEĆEN BOGU, OBITELJI I HRVATSKOJ

Dorothea Lampe Murković – žena, majka i humanitarka

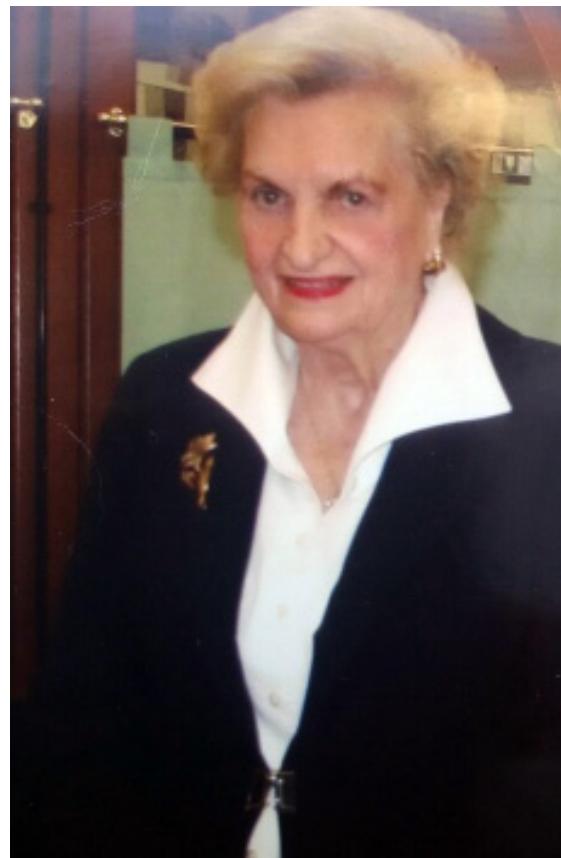
Dorothea Lampe Murković danas je vitalna 95-godišnja udovica, majka i cijenjena humanitarka. Rođena je između Splita i Omiša u Malom Ratu, ali već kao šestogodišnjakinja s roditeljima odlazi u Zagreb. Bila je jedinica i možda je baš zato željela veliku obitelj sa šestero djece. U šali kaže kako je premašila svoju želju jer je imala sedmero djece. Danas je i baka dvanaest unuka, a stižu i praunuci. Posebno napominje da je zahvalna Bogu za unuka svećenika, Bornu Puškarica, od kćeri Dorothee Murković, koji je danas svećenik, komunikolog i glasnogovornik Zagrebačke nadbiskupije. Dorothea to smatra darom od Boga za svu njihovu burnu obiteljsku odiseju od Zagreba do Argentine i natrag do Trsta i voljene Hrvatske.

TRST Duga je i zanimljiva životna priča gospođe Dorothee čiji se život ispreplitao s nekoliko država i teških političkih zbivanja prije i poslije Jugoslavije. Sjeća se svoje mladosti u Zagrebu s mladima tog vremena, druženja na Trgu „pod repom“ (pod Jelačićevim spomenikom) i vesela mladenaštva bez opijanja i noćnih vožnji. Završila je gimnaziju i trgovačku školu i planirala svoj život u obitelji sa šestero djece. Bilo je to vrijeme prije Drugoga svjetskog rata i vrijeme Nezavisne Države Hrvatske. Iako joj je otac savjetovao da se ne zaljubljuje jer su vremena teška i može postati brzo udovica, a „onda nisi više ni žena ni djevojka“, rekao

je otac, Dorothea se ipak zaljubila i udala i nakon godinu dana dobili su i dijete. Mladi je suprug bio poduzetnik i nije ratovao, ali je ipak uskoro stigla vijest da je s grupom zaposlenika ubijen i nikad nisu doznali gdje. Bolnice su bile samo za neke, pa je izgubila i bolesno dijete koje nisu htjeli operirati. Po dolasku partizana i komunističke vlasti u ljude se uvlačio strah jer su počela saslušavanja, nestajanja, strijeljanja ili „bi ih pojeo mrak“. Oduzeta im je bila i lijepa velika obiteljska kuća. Dorothea je također pozvana na saslušavanje. Tada se, kaže, sjetila poruke iz Svetoga pisma gdje piše da će nam u teškim trenutcima biti dano što ćemo govoriti. I odlučila je biti lukava i predstaviti se naivnom i pomalo neukom kao da ne shvaća što ju pitaju. Pitali su je: „Ti si pomagala okupatora?“ Odgovorila je da su oni došli k njoj jer su čuli da peče dobre kolače. Na pitanje: „A zašto si se zaljubila u ustašu?“ (jer svi su Hrvati bili ustaši!), odgovorila je: „Da ste vidjeli kako je bio zgodan, i vi biste se zaljubili...“ I još nekoliko naivnih i neukih odgovora spasilo je Dorotheu. Bila je puštena. Od toga trenutka više nije dvojila da mora što prije napustiti Zagreb i otići u Trst. Uspjela je doći u Trst gdje su tada mnogi Hrvati dolazili i iz Trsta planirali daljnje odlaske u Argentinu, Australiju i Ameriku.

Blizu svoje domovine Hrvatske i svoga roda

U Trstu susreće prijatelja svoga pokojnog supruga Nikolu Murkovića, za kojeg se uskoro udaje u crkvi San Giusto i s njime doživi 50 godina braka. Uskoro odlaze u Argentinu i tamo, u dosta teškim uvjetima, počinju život opet ispočetka. U petnaest godina boravka u Argentini dobili su petero djece. Ali nostalgija za domom, roditeljima i Hrvatskom bila je sve jača i obitelj Murković vraća se 1963. godine, ne u Jugoslaviju, već što bliže svojoj domovini Hrvatskoj, u Trst. Tu se, uz petero djece Adu, Jošku, Theu, Damira, Nicolasa i Jadranu, rađa i šesto dijete, Thomas. Tada se susreću s roditeljima koji su čeznuli za njihovim povratkom. Gospođa Dorothea od ranog je djetinjstva imala čvrstu vjeru

u Boga i kaže da joj je to davalo snage u cijelome životu. A za oca kaže da nije bio vjernik te da je samo njoj za ljubav išao za Božić na polnočku. Ipak, čudnim je putem došao do Boga. Kad je trebao na kraju rata oko 1945. biti strijeljan s jednom većom grupom, određeno je da se strijelja svaki peti zarobljenik. A on je bio četvrti. Tada je povjerovao u Boga koji ga je spasio. Po povratku iz Argentine u Trst, bili su blizu svoje domovine Hrvatske i svoga roda, ali su ipak i ovdje bili stranci. Suprug Nikola inicirao je pregovore s Biskupijom u Istri da se dogovori barem jednom mjesечно hrvatska sveta misa. I to se ostvarilo. U Domovinskom ratu cijela se obitelj, s ostatim Hrvatima iz Trsta, angažirano trudi pomoći svome narodu brojnim humanitarnim akcijama. A nastankom samostalne Hrvatske pokreće se ideja za osnivanjem Hrvatske zajednice gdje jedan od sinova,

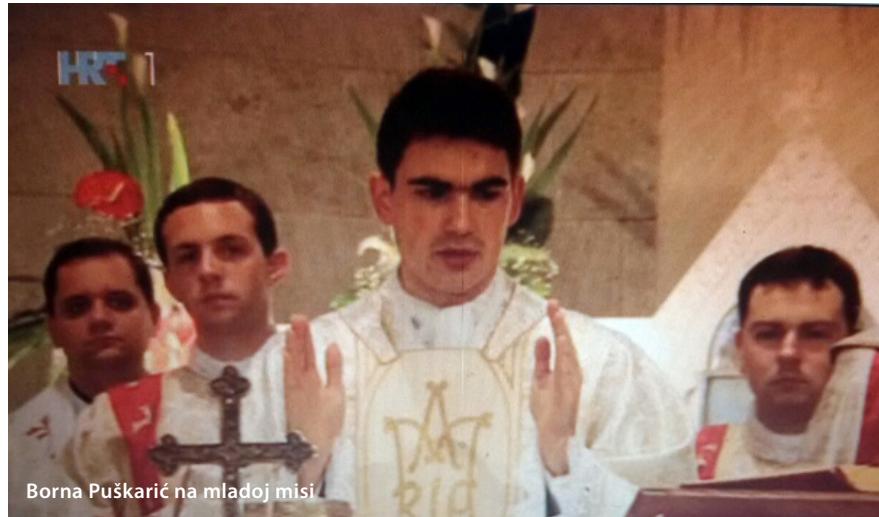

Damir, postaje predsjednikom novoosnove Hrvatske zajednice za Trst i okolicu.

30 godina volonter u raznim humanitarnim udrugama

Dorothea Lampe Murković, koja za sebe kaže da je imala oduvijek poziv da bude supruga i majka, uključuje se u Trstu i u humanitarne udruge „Pro Vita“ – „Centar pomoći za život“, za pomoći obiteljima i posebno samohranim majkama. Više od 30 godina volonterski se bavila raznim humanitarnim radom. Kaže: „Nismo gledali kojoj vjeri i kojem narodu te žene pripadaju. Jer svi smo jednaki.“ Tu je trebalo danima, godinama sjediti, dežurati i dočekivati majke i djevojke u potrebi. I nikad joj nije bilo teško. Danas ne može biti u tom Centru, ali i nadalje pomaže kad joj se netko obrati.

Dorothea govori pet jezika, voli kazalište, koncerte i knjige. Njezin dom izgleda kao mali muzej s raznim uspomenama iz krajeva gdje su živjeli, a njezina kuhinja i specijalnost spremanja slastica iz raznih

zemalja obraduje članove obitelji i sve drage goste. Tradicionalan katolički odgoj okuplja ih sve barem o Božiću i Uskrsu kad se nastoje svi naći zajedno. Neka djeca danas žive u Trstu, a neka u Zagrebu.

I na kraju poručuje: „Ja sam zadovoljna što sam dočekala ove godine. Još sam uvijek relativno zdrava i pokretna. Za to zahvaljujem samo Bogu. Iako sam u životu doživjela puno dobra i puno zla, ja sam sretna žena. Doživjela sam 50 godina braka s mojim suprugom, a da se nikad ozbiljnije nismo posvađali. To je dar Božji. Za sretan brak treba se prilagoditi jedan drugome i ponekad popuštati da bi se dobilo više. Doživjela sam dva rata, političke progone, izgnanstvo pa i teške smrtne slučajevе u obitelji, ali ja sam sretna i za sve zahvalna Bogu. Ja znam da Bog zna što je bilo dobro za sve nas. Uvijek sam poštivala i željela samo Božju volju, pa tako i sad u mojoj 95. godini.“ Za svoje vrijedne humanitarne akcije dobila je brojne zahvalnice i priznanja, pa je i od predsjednika Franje Tuđmana odlikovana Redom Danice hrvatske s likom Katarine Zrinske.

VI. VATRENO KRŠTENJE U JANJEVU I LETNICI

Don Milorad DEFAR

„Lijepo je čuvati tajnu kraljeva, ali je slavno otkrivati djela Božja!“ (Tob. 12,7)

NAPOMENA: Zapis don Milorada Defara USPOMENE Iz NEOBIĆNOG MOZAIKA BOŽJE PROVIDNOSTI dovršeni su i priređeni 1992. godine u Zagrebu, u godini međunarodnog priznanja Republike Hrvatske. Jednu presliku teksta USPOMENE – po izričitoj želji gospodina Hrvoja Defara, brata don Milorada – proslijedila mi je prije nekoliko godina gospođa Marija Banko, pjesnikinja iz Tinjana (Jakovici). Gospodina Hrvoja Defara obavijestih o ideji da se fragmenti zapisa USPOMENA njegova brata svećenika objavljuju u „Ladonji“. (Tomislav Milohanić)

Nakon informbirovske rezolucije 1948. g. komunistička je vlast svim mogućim načinima pokušala prikriti unutarnji raskol i prekinuti odnose s još nedodirljivim baćuškom u Kremlju. S Makedoncima su koliko-toliko nastojali sačuvati minimum pristojnosti dok na Kosovu nisu imali petlje, što je trebalo i pokazati na djelu. Prilika se pružila prigodom prve poslijeratne biskupske vizitacije Janjeva i Letnica, srpnja 1949. godine, župa u kojima se zbori odnosno „lafi“ hrvatskim jezikom. Dva su to slična ostatka potomaka nekadašnjih dubrovačkih rudara i radnika, koji su za Dubrovačku Republiku kopali rude i sjekli drva u nekad neprohodnim šumama Kosova. Dr. Smiljan Čekada dotad, čak ni za bugarske okupacije, nije najavljivao niti se prijavljivao mjesnim vlastima jer su to bile čiste vjerske proslave unutar crkve i crkvenog dvorišta, a što dotad nije ni trebalo prijavljivati. Smatrao je to obavljanjem svoje službe na svome području. „Drugovi“ su, međutim, na to gledali drugačije. Zato mu već pri silasku s vlaka u Lipljanu hoće uručiti poziv u stanicu milicije, što

on odlučno odbije i okružen višetisućnom pratnjom Janjevaca, koju ni povećan broj milicije nije mogao probiti, nastavi put za Janjevo. Biskupov je fijaker bio okružen s više stotina metara dugom pratnjom. Poput oblaka u izlasku Izraela iz Egipta mnoštvo se, prema pokušajima milicije da se probije, zbijalo i zgušćivalo sad ispred, sad iza biskupova fijakera. Unatoč desetak kilometara dugog puta, milicija nije uspjela spriječiti ni omesti biskupov dolazak u Janjevo, nego je sama bila ometena u svojem naumu. Kad ne moguće izvesti svoj plan putom do Janjeva, počeli su pozivima u stanicu milicije u Janjevu. Janjevo je, međutim, bilo samo predigna pravom incidentu u Letnici. A biskup i ne misleći ništa zlo, pozvao Janjevce Gospi Letničkoj na Veliku Gospu. Letnica je do kobne 1949. g. bila srce Skopljanske biskupije, a njezin biskup istinskim pastirom i glavom u doslovnom smislu. Osobnost i propovjedački dar biskupa Čekade taj je ugled podigao do zenita, što je za boljševičku vlast bio izazov prvoga reda. Zato je poraz u Janjevu trebalo na svaki način ublažiti, a proslava Velike Gospe u Letnici najbliže je i najbolja prilika. Janjevci su slutili da će se u Letnici nešto zakuhati, pa su te godine pohrili u najvećem mogućem broju, i to već iza 1. kolovoza, kako imaju običaj, te prepunili crkveno zagrađe za hodočasnice i veći dio letničkih obitelji. Mističnom tijelu đavolskom – partiji i njezinu izvršnom organu OZNA-i bilo je nepodnošljivo onoliko mnoštvo vjernika na putu za Letnicu i još više u samoj Letnici. Na svaki su način htjeli omesti pontifikalnu misu, da se osvete biskupu za poraz u Janjevu, ali nisu uspjeli. Jednomo od svojih službenika, nekom Ahmetu, narediše da nakon mise mora izazvati bilo kakav incident te ga s puškom poslaše pred crkvu u masu. Janjevcima dojadilo, pograbili čovjeka, oteli mu pušku, a on se od linča spasio bijegom u – župni stan, gdje ga je biskup zaštitio od pravedne srdžbe janjevačke. Nije trebalo dugo čekati i sva je bagra ubrzo i na brzinu

napustila Letnicu jer je trebalo skovati plan za biskupov „doček“ u Vitini Kosovskoj. Najprije nisu pustili ući u selo Vebovac ni biskupa ni pratnju dok biskup nije potpisao poziv u SUP-u u Vitini. Kad smo stigli u Vitinu, milicija zaustavlja pratnju stotinjak metara podalje i počne je sustavno uklanjati: Janjevcima i Letničanima stadoše oduzimati osobne iskaznice te ih jednoga po jednoga ili po dvojicu odvoditi iza zgrade SUP-a. Kako je bilo ljeti i prozori otvoreni, lijepo se čulo vikanje uobraženih supovaca, koji su htjeli „ognjem i mačem“ uništavati vjeru u Boga ljubavi, a svojim zločinima upostavljati religiju straha i laži. Na njihove je izljeve nemoćne bjesnoće neustrašivi biskup Čekada odgovarao čvrstim argumentima i oštrom prijetnjom da će za ovakav primitivizam i nekulturnan odnos izvjestiti i pokrajinskog i saveznog ministra unutrašnjih poslova, što je skratilo daljnji neugodan razgovor. Tako su završili vizitacija i kanonski pohod Letnici. Mi se vratismo u Skopje, ali su mnogi Janjevci ostali u zatvoru. Protiv mnogih je montiran proces te su osuđeni na višegodišnje zatvore u kojima je nekolicina i podlegla zbog mučenja i svjedočkoga držanja.

Svećeničko ređenje

Ređenje u Skopju

Bogoslovski poglavari doniješe odluku da se svete Jubilejske 1950. godine zarede i bogoslovi koji su završili ispite za IX. i X. semestar, zajedno s onima iz VI. tečaja. Nas smo dvojica skopskih bogoslova izrazili želju da nas zaredi naš ordinarij u Skopju, što je bez poteškoća prihvaćeno. Za subđakone zaredio nas je mons. dr. Franjo Saliseewis na Blagovijest. Nakon duhovnih vježbi za sv. red prezbiterata asistirali smo na pontifikalu kod ređenja svojih kolega na blagdan sv. Petra i Pavla u zagrebačkoj katedrali, posebno misleći na nevino osuđena i u Lepoglavi zatočena Andjela Crkve zagrebačke, koji je poput svoga Učitelja preko ljudskog poraza postigao vječnu

slavu. Nakon ređenja naših kolega, i to ne samo iz Zagrebačke nego i sunarodnjaka Albanaca iz Barske nadbiskupije, koji bi jedva mogli skupiti svom ordinariju najnužniju asistenciju za ređenje, pozdravismo se iza zajedničkog ručka i razidošmo kao rakova djeca prema onoj narodnoj – *mili moji, kuda koji*, jer nas je doista bilo sa svih četiriju strana. Nas dvojica istu večer sjedosmo u brzi vlak za Skopje, svome ordinariju na ređenje.

Za tu su priliku vrijedne ruke časnih sestara Usmiljanki, Sv. Križa, Služavki M. Isusa i Dominikanki isplele vijence i ukrasile skromnu katedralu Presvetog Srca Isusova u Skopju, kako zacijelo nije bila urešena od svog posvećenja pa do rušenja 26. srpnja 1963. godine, kada je od strašnog potresa stradalo Skopje. Stigoše i moji roditelji iz Pazina, koji su putovali čitavih 30 sati. Mnogo teže od putovanja, međutim, bilo im je podnosići skopsku vrućinu danju, a sparinu i insekte noću. Za vrijeme ređenja, dok su se pjevale litanije Svih svetih, a mi ređenici ležali ispruženi pred oltarom, mene je oblijevao znoj, kao da me netko polijevao vodom. Iako su svi prozori bili otvoreni, sparan dan i puna katedrala izazivali su obilno znojenje. Časna sestra sakristanka nije znala za nepostojanost boje postave misnice, koju je bila pripravila za mene. Kad se završiše litanije i mi se uspravismo, sakristanka i ministranti zaprepastiše se nad mojim licem koje je izgledalo zapljunuto krvljom. Pozvala me u sakristiju i ustanovila o čemu se radi te mi otrla „krvavo“ lice. Moglo se to uzeti nekim predznakom budućih kušnji, koje ne bih nazivao krvavim, ali da je bilo teških, bilo je! U svakom slučaju, naš nas je ordinarij zaredio doslovce u „znoju lica svoga“ i našega! Okupaše se, dakako, s nama i svi prisutni u skopskoj katedrali. Iza ređenja biskup je priredio ručak u svojoj skromnoj rezidenciji, koja se sastojala od jednog povećeg stara iznad dviju prodavaonica u prizemlju zgrade, na uglu glavne i sporedne ulice. Ovdje bih se prisjetio i jednog od Titovih prvih ljetnih boravaka u Skopju. Oznaši su se i službenici saveznog i republičkog SUP-a razmilili po stanovima glavne ulice, a k biskupu je došao njegov bivši v eroučenik, kasnije i veleposlanik u Vatikanu Zdenko Sveti. On je sjedio s nama u blagovaonici, iz koje se vidjelo na glavnu i na sporednu ulicu. Razgovor zemljaka u dalekoj Makedoniji bio je toliko zanimljiv da nitko nije ni primijetio kad je Tito prošao glavnom ulicom do nedalekog trga. Kako se moj biskup rado prihvatio uloge propovjednika na mojoj mladoj misi, to sam ga ostavio don Nikoli da s njim dođe u Pazin, a ja se već sutradan dadoh na put za Pazin.

Tijelovo u Puli

Svetkovina Tijelova je u Puli tradicionalno proslavljenia svečanim misnim slavlјem u pulskoj prvostolnici, katedrali Uznesenja Marijina, te nakon mise svečanom procesijom od katedrale, Rivom, Ulicom sv. Ivana, Ulicom Dubrovačke bratovštine te Scalierovom ulicom do crkve sv. Antuna Padovanskog. Procesija je završila Tijelovskim blagoslovom pred ulazom u crkvu. Misu je, u susavlju sa svećenicima i redovnicima pulskih gradskih župa, predvodio biskup u miru mons. Ivan Milovan. (www.ppb.hr)

Hrvatski istarski preporoditelji

Božo Milanović (III. dio)

Održavanje nacionalne svijesti istarskih Hrvata i Slovenaca

Početkom 1922. g. Milanović napušta Istru. Naime, obaviješten je da «(...) fašisti iz 18 raznih mesta u Istri namjeravaju doći u Kringu (...)» s namjerom da ga ubiju. Na vlastiti zahtjev, odmah je premješten u slovensko predgrađe Trsta u Župu sv. Ivana te je ondje započeo službu. Tu se odmah posvetio političkoj djelatnosti, pa je postao predsjednikom Istarskoga pododbora Političkoga društva *Edinost*, zatim, bio je jedan od osnivača Društva sv. *Mohora*, koje je do 1927. g. imalo već 3500 članova. Društvo je djelovalo do 1940. godine. Isto tako, posvetio se i nakladničkoj djelatnosti, sa svrhom daljnje održavanja nacionalne svijesti istarskih Hrvata i Slovenaca. Jedan od prvih koraka bilo je preuzimanje uređivanja *Pučkoga prijatelja*, od 1925. g. *Istarske Danice*, a priređivao je te tiskao molitvenike, primjerice, 10. izdanje Dobrilina *Otče budi volja tvoja*, tiskanoga u nakladi od 6000, a kasnije i u 10 000 primjeraka – cilj je bio održavanje hrvatskoga jezika među hrvatskim stanovništvom Istre. Do 1934. tiskana su još četiri izdanja Dobrilina molitvenika. Svaka naklada imala je deset tisuća primjeraka. Ističemo ovdje i njegovu brigu za sjemeništare i bogoslove, koje je materijalno i moralno pomagao. Na njih je imao i ideološki utjecaj, što možemo jasno iščitati iz njegova opsežna pisma od dvadeset pet stranica upućena bogoslovima, u kojem je «(...) analizirao situaciju, izložio gledište

i ciljeve, dao idejne i akcione direktive.» Pismo nosi nadnevak 1. veljače 1938. godine. Svoje dugogodišnje djelovanje u Trstu Milanović je podijelio u pet segmenata «1. Izdavanje knjiga Društva sv. Mohora za Istru i molitvenika. 2. Briga za hrv. istarske sjemeništare i bogoslove. 3. Održavanje veze s biskupima. 4. Održavanje veze s hrv.-slov. svećenicima. 5. Održavanje veze s prijateljima u Hrvatskoj.» Prve dvije godine Drugoga svjetskog rata – od travnja 1941. do rujna 1943. – Milanović je bio u konfinaciji u Bergamu blizu Milana. Ondje je počeo pisati povijest Istre, i to na temelju svojih sjećanja. Potajice se sastajao sa župnicima te sjemeništarcima iz Istre. Kapitulacijom Italije u rujnu 1943. godine, Milanović je od njemačkoga zapovjednika u Bergamu dobio dopuštenje za povratak u Trst gdje se ponovno prihvatio izdavačke djelatnosti. Tako izdaje kalendare, molitvenike, katekizme i dr.

Spomenica hrvatskoga svećenstva u Istri Savezničkoj komisiji za razgraničenje Julijske krajine

Po završetku rata nastavlja se Milanovićeva aktivnost, ali sada «*Posustaje mladenački polet, ali donose plodove njegov ugled, iskustvo, realizam, upornost, strpljivi rad.*» Predstavnici nove vlasti u Istri i Hrvatskoj s njime su uspostavili kontakt kako bi dobili potporu Katoličke Crkve za pregovore o državnoj granici. Milanović je zauzvrat za-

tražio od jugoslavenskih vlasti da mu se omogući utemeljenje hrvatskoga sjemeništa s osam razreda gimnazije, zatim, istarskoga svećeničkog društva, izdavanje jednoga vjerskog lista, podučavanje vjeronauka u školama i nastavak djelovanja Društva sv. Mohora za Istru. Takoder, sudjelovao je i u radu Pariške mirovne konferencije 1946. godine, na kojoj se odlučivalo o судбинi Istre u poraću. Ključnu je ulogu odigrao upravo Milanovićev angažman, kao i ostalih istarskih svećenika pri susretima s međusavzničkom komisijom za razgraničenje u ožujku 1946. godine. Netom prije toga, na susretu u Franjevačkom samostanu u Pazinu svećenici izjavljaju «*...da mora biti Istra iz etničkih, geografskih i ekonomskih razloga definitivno priključena demokratskoj Federativnoj Jugoslaviji.*», a naš narod posjeduje «*...pravo da dode do narodne i demokratske slobode u zajednici sa svojom istokrvnom braćom.*» Tome je susretu prisustvovao i predsjednik Vjerske komisije iz Zagreba, dr. Svetozar Rittig, što je bio očit dokaz važnosti toga sastanka. Na poziv predsjednika Vlade NR Hrvatske Vladimira Bakarića, Milanović je tada – koristeći se podatcima crkvene statistike – dokazivao da Istra i Slovensko primorje moraju pripasti jugoslavenskoj državi. Za boravka u Zagrebu sastavio je četiri članka – *Zašto mora Julijска krajina pripasti Jugoslaviji?*, *Wilsonova linija značila bi za Jugoslaviju gubitak Istre, Zašto bi plebiscit u Istri bio prevelika krivica za*

Hrvate u Istri? i *Talijanstvo Trsta*, koje je zatim predao Bakariću. Podatke koje je prikupio zajedno s četrdeset sedam ostalih hrvatskih svećenika bili su jedan od glavnih argumenata da je Istra pripala tadašnjoj Jugoslaviji, u čijem se sastavu nalazila Hrvatska. Njihovi su argumenti imali veću snagu pred saveznicima, s obzirom da nisu bili idejno-politički motivirani.

Granice su dogovorene Pariškim mirovnim sporazumom 1947. g. godine po etničkomu načelu, pa je zbog toga načela Trst pripao Italiji, a Istra Hrvatskoj. Glavni dokument po kome se u Parizu postupalo bila je *Spomenica hrvatskog svećenstva u Istri Savezničkoj komisiji za razgraničenje Juliske krajine* donesena u Pazinu 12. veljače 1946. godine. Spomenicu je donio *Zbor svećenika sv. Pavla za Istru*, a potpisali su je predsjednik Tomo Baniko, tajnik Miro Bulešić, odbornici Božo Milanović, Leopold Jurca, Josip Pavlišić, Antun Cukarić i Srećko Štifić, kao i 48 članova Odbora. Svećenici su u *Spomenici* prikazali sve strahote koje su od Talijana podnosili Hrvati, naročito svećenici, od 1918. do 1943. godine. Zbog svih zasluga na mirovnoj konferenciji u Parizu, kao i za ostatak Milanovićeve djelovanja, u Kringi je u njegovu čast postavljena spomen-ploča na zgradu u kojoj je živio i radio.

Iz Trsta u Pazin

Osim toga, nakon rata nastavio je svoju ustaljenu djelatnost, ali sada u novim okolnostima. Krajem 1946. g. iz Trsta se preselio u Pazin gdje je preuzeo dužnost ravnatelja sjemenišne gimnazije. Na toj je dužnosti ostao do 1968. godine. Vodio je i Visoku teološku školu u Pazinu, predavao je i pisao udžbenike. U poratnome razdoblju napisao je i objavio više knjiga o novovjekovnoj i suvremenoj povijesti Istre. Primjerice, *Istra u osvitu narodnog preporoda 1797.-1860., Hrvatski narodni preporod u Istri* u dva izdanja; tu su i knjige *Preporoditelj Istre biskup dr. Juraj Dobrila te Moje uspomene (1900-1976)*. Posmrtno je u dva nastavka objavljena *Istra u 20. stoljeću. Zabilješke i razmišljanja o proživljenom vremenu*. Vodio je Istarsko književno društvo sv. Ćirila i Metoda u Pazinu, koje je nastavilo vjersko-izdavačku i publicističko-prosvjetiteljsku djelatnost Društva sv. Mohora za Istru. Dobio je više državnih odličja, počasni naslov prelata Njegove Svetosti, počasni doktorat zagrebačkoga Teološkoga fakulteta. Božo Milanović preminuo je u Pazinu 28. prosinca 1980. godine. Svojim je intenzivnim djelovanjem i upornošću na više polja ostavio neizbrisiv trag u istarskoj povijesti dvadesetoga stoljeća.

SAKRAMENT SVETOG REDA

(iz Katekizma Katoličke Crkve)

1536 Sveti red je sakrament po kojemu se u Crkvi do kraja vremena nastavlja poslanje što ga je Krist povjerio apostolima: to je, dakle, sakrament apostolske službe. Imo tri stupnja: biskupstvo, prezbiterat i đakonat.

1537 Riječ *red* u rimskoj je starini označavala tijela (društva) ustrojena u građanskom smislu, osobito tijelo onih koji vladaju. *Ordinatio* znači uključivanje u neki *ordo*. U Crkvi ima uspostavljenih tijela koje predaja, ne bez oslonca na Sveti pismo, naziva od najdrevnijih vremena *taxeis* (u grčkom), *ordines* (u latinskom): tako liturgija govori o *ordo episcoporum* (biskupski red), o *ordo presbyterorum* (prezbiterski red), o *ordo diaconorum* (đakonski red). I neke druge skupine dobivaju naziv *ordo*: katekumeni, djevice, supružnici, udovice...

1538 Uključivanje se u neko od tih crkvenih tijela obavljalo obredom zvanim *ordinatio*, vjerskim i liturgijskim činom koji je bio posveta, blagoslov ili sakrament. Danas je riječ *ordinatio (ređenje)* pridržana sakramentalnom činu koji uključuje u red biskupa, prezbitera i đakona i koji je više nego jednostavan *izbor, imenovanja, delegacija ili postavljanje* od strane zajednice jer podjeljuje dar Duha Svetoga koji omogućava vršenje "svete vlasti" (*sacra potestas*), a ta vlast može dolaziti samo od Krista, preko njegove Crkve. Redenje se zove i *consecratio* jer se radi o određenu odvajaju i uvođenju u službu (investitura) od samoga Krista, za Njegovu Crkvu. *Biskupovo polaganje ruku*, zajedno s posvetnom molitvom, vidljiv je znak toga posvećenja.

1539 Izabran je narod Bog ustanovio kao "kraljevstvo svećenika" (Iz 19,6). Ali unutar izraelskog naroda Bog je izabrao jedno od dvanaest plemena, Levjevo pleme, odvajajući ga za bogoslovnu službu; sam je Bog njegova baština. Početci starozavjetnog svećeništva posvećeni su posebnim obredom. Njime su svećenici "postavljeni za ljude u odnosu prema Bogu, da prinose darove i žrtve za grijehe".

1540 Iako je ustanovljeno za navještanje Božje riječi i za uspostavljanje zajedništva s Bogom po žrtvama i molitvama, to svećeništvo ipak nije bilo sposobno ostvariti spasenje jer je moralno neprekidno prinositi žrtve i nije moglo dovesti do konačnog posvećenja, koje će samo Kristova žrtva ostvariti.

1544 Sve su se slike starozavjetnog svećeništva ispunile u Isusu Kristu, koji je jedini "Posrednik između Boga i ljudi" (1 Tim 2,5). Melkisedeka, "svećenika Boga Svevišnjega" (Post 14,18), kršćanska predaja smatra praslikom svećeništva Krista, jedinog "velikog svećenika po redu Meliksedekovu" (Heb 5,10:6,20), "svetog, nedužnog, neoklanjanog" (Heb 7,26), koji "jednim uistinu prinosom zasvagda usavrši posvećene" (Heb 10,14), tj. svojom jedinom žrtvom na križu.

1545 Kristova je otkupiteljska žrtva jedna jedina i izvršena je jednom zauvijek. Pa ipak ona postaje prisutna u euharistijskoj žrtvi Crkve. Isto je i s jednim svećeništvom Isusa Krista: ono se po ministerijalnom svećeništvu uprisutnjuje, a da pritom ne umanjuje jedinstvenost Kristova svećeništva. "Naime, samo je Krist pravi svećenik, drugi su samo njegovi službenici."

1548 U crkvenoj je službi zaređenog službenika sam Krist nazočan u svojoj Crkvi kao glava svoga tijela, pastir svoga stada, veliki svećenik otkupiteljske žrtve, učitelj Istine.

1550 Ta se Kristova nazočnost u službeniku ne smije shvatiti tako kao da bi on po njoj bio zaštićen od svih ljudskih slabosti, od duha gospodovanja, od pogrešaka, čak i od grijeha. Snaga Duha Svetoga ne jamči na isti način sve čine službenika. Dok je u sakramentalnim činima to jamstvo dano tako da čak ni grijeh službenika ne može zapriječiti učinke milosti, postoje mnogi drugi čini u kojima ljudski bilježi službenika ostavlja tragove koji nisu uvijek znak vjernosti Evanđelju i koji prema tome mogu štetiti apostolskoj plodnosti Crkve.

(*Priredio BiB*)

Sprovod vlč. Alojzija Bafa

U utorak, 20. lipnja 2017., u Tinjanu, u Pazinskom dekanatu, održana je sprovodna misa i ukop pok. vlč. Alojzija Bafa, umirovljenog svećenika Porečke i Puliske biskupije.

Misno slavlje u župnoj crkvi sv. Šimuna i Jude Tadeja predvodio je porečki i pulski biskup u miru mons. Ivan Milovan u suslavju s 45 svećenika. Župna crkva bila je posve ispunjena vjernicima, a veliko mnoštvo je misu pratilo i na trgu izvan crkve. Biskup je u prigodnoj homiliji istaknuo da je ta sprovodna misa nadasve zahvala Bogu za život i svećeničko služenje pokojnika. Mnoštvo okupljeno na sprovodnoj misi izraz je zahvale pokojniku za blizinu, dobrotu i prijateljstvo koje je oko sebe širio. U svim župama gdje je služio ostavljao je trag vredrine, dobrote i brige za čovjeka. Kao dobar učenik i naslijedovatelj Isusa Krista Dobrog Pastira i on je cijelog života hrabrio i tješio, pozivao i poučavao, okupljavao i molio za sve. Odrastao je u brojnoj plemenitoj i pobožnoj vjerničkoj obitelji, obilježen urođenom dobrotom i vredrinom srca po kojoj je ljudima bio blizak i drag, i svima je, na svim župama gdje je službovao, praćen brigom i podrškom svoje sestre Marte, pružao svoje iskreno svećeničko služenje. Obdaren od Boga praktičnim duhom ulagao je sebe ne štedeći se, također i u obnovu brojnih crkvenih objekata. Poslovična je bila i njegova brzina, spretnost i okretnost u životu, što je često prelazilo u prave anegdote. Svi mi, cijela

naša velika biskupijska obitelj iskazujemo zato svoju veliku zahvalnost i pratimo ga na njegovu prijelazu s ovoga svijeta Bogu usrđnom molitvom. Poput sv. Franje koji je u Pjesmi nad pjesmama zahvaljivao za „sestricu smrt“ mi ovdje danas zahvaljujemo za život pokojnog svećenika koji je svoje dane ispunio svjedočeći svima Božju dobrotu. Ova pogrebna misa je također naša zagovorna molitva za vječni pokoj naših preminulih. Katekizam Katoličke Crkve uči nas da Crkva od svojih početak časti spomen mrtvih, i za njih prinosi molitve, poglavito misnu žrtvu, da bi očišćeni mogli prisjetiti blaženom gledanju Boga. Crkva također preporučuje milostinju, oproste i djela pokore u korist pokojnika. Sv. Pavao u svojoj poslanicom progone-

nim kršćanima piše „Živimo ili umiremo, Gospodinovi smo.“ Hrabrio je tako Pavao kršćane u teškoćama i poticao na ustrajnost i vjernost. Evangelje o blaženstvima divna je, ali i zahtjevna Gospodinova Riječ. Često ju je u životu čitao i navještao naš pokojnik, pa kada ga je već u visokim godina snašao težak i nezaslužen križ, on se utvrđivao u vjeru i istinitosti Isusove riječi: „Blago vama kad vas prognaju i sve zlo slažu protiv vas, velika je plača vaša na nebesima.“ Molimo da Gospodin primi doista njegovo trpljenje kao ovozemaljsko čistilište te ga primi u svoj Nebeski dom, zaključio je biskup.

Riječi oproštaja i posljednji pozdravi

Generalni vikar mons.

Vilim Grbac

Na kraju mise od pokojnika se u ime biskupa ordinarija te svih svećenika, redovnika i redovnica Porečke i Puliske biskupije oprostio generalni vikar mons. Vilim Grbac koji je ukratko iznio životopis vlč. Bafa. On je istaknuo kako je vlč. Baf živio svoje svećeništvo s radošću, služeći svima koji su mu bili povjereni. U svom pastoralnom radu s vjernicima, ali i u brizi za crkvena dobra bio je neumoran. „Svima bijah sve, da pošto poto neke spasim“, riječi su sv. Pavla, te riječi se itekako mogu prepoznati u životu vlč. Bafa, nastojao je svima biti sve jer je volio svoje svećeništvo, jer je nastojao svakome čovjeku približiti Isusa Krista, jer se trudio svakome čovjeku donijeti radost vjere koju je u životu svjedočio, naglasio je mons. Grbac.

**Porečki dekan preč.
Milan Zgrablić**

Duhovni testament, kojeg je pokojnik napisao 16. travnja 2016., na svoj zemaljski rođendan, pročitao je porečki dekan preč. Milan Zgrablić. U testamentu, koji započinje riječima „Veliča duša moja Gospodina, u ime Oca i Sina i Duha Svetoga“ vlč. Baf je zahvalio Bogu na daru života, svećeništva i svim primljenim milostima. Riječima zahvalnosti spomenuo se roditelja, braće i sestara, odgojitelja i profesora te svih župljana. Kao duhovnu ostavštinu preporučio je svima: „Čuvajte svoju vjeru, jačajte je i podržavajte molitvom, primanjem svetih sakramenata ispovijedi i pričesti. Djecu svoju odgajajte u školi evanđelja, dajte im lijepi primjer života.“ U testamentu je nadalje izrazio želju da bude pokopan u Tinjanu, nakon sprovodne mise u župnoj crkvi, što je i ostvareno.

vlč. Anton Kolić

Potom je veoma emotivni posljednji pozdrav pokojniku uputio vlč. Anton Kolić, koji je otišao u sjemenište u vrijeme kada je vlč. Baf bio župnikom u njegovoj rodnoj župi Barban, selu Šaini. On se, uz ostalo, prisjetio riječi vlč. Bafe koje je uputio njemu i drugoj djeci, prije nego im je dopustio da ministiraju, dao im je napisane na hrvatskom i talijanskom, 10 Božjih zapovijedi i rekao „Prije nego čete ministirati, naučite se što morate delati: ‘Boga i ljudi poštivati.’“ Vlč. Kolić pak danas, među Gradičanskim Hrvatima gdje djeluje, daje djeci 10 Božjih zapovijedi na hrvatskom, njemačkom, mađarskom i romskom jeziku. Gdje god je služio uvijek je, u spomen na dragog vlč. Bafe, dijelio 10 Božjih zapovijedi.

Pokojnikov brat Branko Baf

U ime obitelji riječi zahvale izrekao je pokojnikov brat Branko Baf. Po završetku sprovodnih obreda, impresivno duga pogrebna povorka krenula je kroz mjesto prema groblju, gdje je lijep spušten u grobnicu na novom dijelu groblja, uz pjesmu, kako je vlč. Baf sam poželio u Duhovnom testamentu, „Kraljice neba“. Veliko mnoštvo koje se okupilo na posljednjem ispraćaju vlč. Alojzija Bafe, kao i prošle godine na proslavi njegovog dijamantnog svećeničkog jubileja, dokaz je ljubavi, poštovanja i podrške koju su i u ovom posljednjem trenutku ljudi htjeli izraziti tom izuzetno omiljenom svećeniku. (www.ppb.hr)

SVEČANO PROSLAVLJEN BUJSKI ZAŠTITNIK SV. SERVUL

Procesija i svečano misno slavlje u čast nebeskog zaštitnika

Brojni vjernici i građani Buja obilježili su blagdan svog zaštitnika, Svetog Servula (San Servolo), sveca iz III. stoljeća koji se slavi u Istri i Trstu, posebice u Bujama. Po tradiciji, u Bujama se sv. Servul slavi prve nedjelje nakon kalendarskog blagdana (24. svibnja). Tim je povodom u župnoj crkvi, koja nosi ime tog sveca zaštitnika Buja i cijele župe, održana koncelebrirana sveta misa koju je predvodio novigradski župnik Luka Pranjić, u pratnji mjesnog župnika don Mladena Juvenala Milohanića, svećenika iz Zagreba vlč. Ilije Čabraje, vlč. Lina Rakara i novigradskog đakona Ivana Kisegija. Svečanost je počela procesijom od crkve Majke Milosrđa do župne crkve sv. Servula. Na polasku procesije, na Trgu slobode obavljen je tradicionalni blagoslov grada, polja i vinograda, kojim se zazivaju plodnost polja, mir i sreća svim ljudima. U procesiji kroz stari dio grada obnovljeni veliki srebrni kip sv. Servula iz 19. stoljeća i novu zastavu nosili su mlađi obučeni u nošnje nekadašnjih bratovština, a iza njih najmlađi u odjećama paževa, prvpričesnici, limena glazba i drugi sudionici, obnavljajući nekadašnju tradiciju. U Bujama je nekada bilo više bratovština i nosile su imena po svecima i crkvama koje su postojale u Bujama i okolici, a krasile su ih brižno pripravljane odore. Bile su nekada bratovštine sv. Servula, sv. Antuna, sv. Ivana i Majke Božje. Inače, procesija se u Bujama, slaveći sv. Servula, počela organizirati 1985. godine u manjem dijelu starogradske jezgre, u blizini crkve, kao prva procesija u okolici u to vrijeme kada se takve „aktivnosti“ nisu dozvoljavale izvan crkvenih zidova. Ovogodišnje misno slavlje završeno je ljubljenjem ili dodirivanjem relikvija sveca zaštitnika, a vlč. Milohanić se na kraju zahvalio svima koji su pomogli u organizaciji proslave, sudionicima slavlja, blagoslivljujući obitelji koje će slaviti svog mjesnog patrona. Sveti Servul je jedan od zaštitnika Trsta, gdje je rođen, a još kao mlađi napustio je grad da bi se povukao u pećinu na Krasu, gdje je jedno vrijeme proveo u samoći i molitvi. Vratio se u Trst gdje je počeo činiti čuda, a istovremeno preobraćivao je mnoge žitelje na kršćanstvo zbog čega je osuđen i mučen, a zatim i ubijen izvan grada. Njegove se relikvije čuvaju u katedrali sv. Justa u Trstu. Kasnije je postao zaštitnikom i grada Buja. (Tekst i foto: Luka Jelavić)

Predstavljanje knjiga Tomislava Milohanića

Usrijedu, 14. lipnja 2017. u prostorijama Bratovštine "Hrvatska Istra" u Pazinu održano je predstavljanje knjiga našeg poznatog hrvatskog istarskog književnika Tomislava Milohanića. Predstavljeni su sljedeći naslovi: *CVJETNE STRANE GALILEJE*, *Stazositnice & iskrice (književni putopisi)* – Nakladnik ISTARSKI OGRANAK DRUŠTVA HRVATSKIH KNJIŽEVNIKA, Pula, 2006.;

P. S. DODIR SVJETLOSTI (pjesnička zbirka) – Nakladnik ISTARSKI OGRANAK DRUŠTVA HRVATSKIH KNJIŽEVNIKA, Pula, 2009.; *SATKAN OD ZEMLJE I SVJETLA* (knjiga priča i pripovjedaka) – Nakladnik DRUŠTVO HRVATSKIH KNJIŽEVNIKA – OGRANAK U RIJECI, Rijeka, 2009. Bratovština "Hrvatska Istra" povodom 50. obljetnice objave *Deklaracije o nazivu i položaju hrvatskog književnog jezika iz 1967.* godine nastavlja tijekom cijele 2017. godine s predstavljanjem knji-

ga hrvatskih književnika. Nakon uvodne pozdravne riječi predsjednika Bratovštine "HRVATSKA ISTRA" dr. sc. Željka Mračka nazočnima se obratila književnica i urednica knjige *SATKAN OD ZEMLJE I SVJETLA* Diana Rosandić Živković iz Rijeke. Istakla je važnost Milohanićeve poezije i proze u očuvanju kako običaja istarskih ljudi i težaka, tako i pojedinih dijalektalnih riječi i izraza koji se zbog sveopće globalizacije sve više gube iz svakidašnje uporabe. U nastavku je predstavljanje preuzeo dr. sc. Boris Domagoj Biletic, književnik iz Pule, urednik drugih dviju knjiga, *CVJETNE STRANE GALILEJE* i *P. S. DODIR SVJETLOSTI*. Predstavljanje je svojim interpretacijama i čitanjem pojedinih dijelova obogatio i zaokružio autor Tomislav Milohanić. Užitak je bio slušati kako autor pred našim očima oživljava prostore svojih sjećanja na zavičaj i djetinjstvo, na svagdanji život sa svim njegovim brigama

i preokupacijama. Svoje misli usmjerava i prema vječnim temama, kao što su vjera i vjerovanje, a tu dolaze do izražaja životno iskustvo i unutarnji rast u vjeri. Sve obogaćuje pitanjima i odgovorima o smislu ljudskoga postojanja. Tomislav Milohanić osebujan je autor preko 15-ak knjiga koje uronjene u beskraj čuvaju "duh" prošlih vremena i nekih drugih vrijednosti. Rođen u Rapavelu, Općina Višnjan, piše čakavštinom i hrvatskim književnim standardom. Dobitnik je mnogih nagrada i priznanja. Zastupljen je u školskoj lektiri, antologijama, panoramama i književnim pregledima. Neke su mu pjesme i uglazbljene, a prevoden je i na strane jezike. Član je Društva hrvatskih književnika i Matice hrvatske i, kako sam za sebe kaže, "diše i piše" u Po-reču, Rapavelu i Pazinu. (Mirjana Ferenčić)

„KRIK KAMENA I TIŠINA SUNCA“

XXII. KNJIŽEVNI SUSRET „BADAVCA 2017.“

Pod gesmom „Krik kamena i tišina sunca“ po 22. put zaredom uz Badavcu, vratak koji se spominje u srednjovjekovnom Istarskom razvodu (1275. g.), znamenitom povjesnom, pravnom i književnom dokumentu hrvatske pisane riječi i kulture, okupili su se 28. svibnja pisci i pjesnici koji pišu čakavskim i standardnim oblikom hrvatskoga jezika. Susret je otvorio Boris Domagoj Biletić, predsjednik Istarskog ogranka Društva hrvatskih književnika, najavivši kako će uz potporu Grada Pule ove godine izaći zbornik 20 Badavci, u kojem će 60-ak autora, sudionika susreta na Badavci, objaviti svoje uratke. Susret je započeo pozdravima domaćina i utemeljitelja susreta Tomislava Milohanića i njegovim stihovima “Di je Badavca” i interpretacijom pjesme “Brbočka” Lucije Milohanić, uz efektno “štenje” Drage Draguzeta ulomaka iz Istarskog razvoda.

U ovogodišnjem programu sudjelovali su književnici Andrija Vučemil, Rudolf Ujčić, Milorad Stojević, Vlasta Sušan Kapićeva, Marija Ribarić, Mile Pešorda, Daniel Mohorović, Tomislav Milohanić, Natalija Grgorinić, Ognjen Rađen i Avelina Damjanjević Kovačić. Oni su publici koja se okupila na ovom poznatom povjesnom lokalitetu predstavili svoja nova djela inspirirana tradicijom, bogatom kulturnom baštinom, ali i životnim iskustvima ponaosob. Svoje svjedočanstvo o gorku iskustvu petogodišnjeg robijanja na Golom otoku An-

drija Vučemil izrekao je dvjema pjesmama u prozi. Prozni je zapisom na arhaičnoj staropazinskoj čakavici u formi razgovora Rudolf Ujčić orisao lik dugovječne starice iz Žminjštine. Milorad Stojević pjesmom na bribirskoj čakavici sljubio je ljepotu svoga rodnoga kraja s ljepotom ovdasne prirode oko izvora. Na poetičan i duhovit način, u formi eseja, progovorila je Vlasta Sušan Kapićeva o znamenitom maestru i muzikologu Ivanu Matetiću Ronjgovu. Na osebujnoj semičkoj čakavici Marija Ribarić duhovito je predočila jednu lovačku priču. Metaforička i slojevita poezija Mile Pešorde iz njegove kultne knjige *Bašćanska ploča* vršno se uklopila u duboku simboliku znamenitog povjesnog, diplomatičkog i književnog spisa Istarskoga razvoda. Dvjema pjesmama na labinskoj čakavici *Akademik kamaljer i Zastanak s moren* predstavio se Daniel Mohorović. U priči *Hlapac i vrah*, na zavičajnoj čakavštini, domaćin Tomislav Milohanić progovara o vječnoj borbi dobra i zla. Bračni i književni par Natalija Grgorinić i Ognjen Rađen, u trokutu s desetogodišnjim sinom Ljubomirom čitali su ulomke iz nedavno objavljena romana *Blagoslovljena*. Dvjema kratkim pričama, „povidalic“ *Šlovek do zemlji i Nonina molitvica* na zvonkoj creskoj čekavici Avelina Damjanjević Kovačić prenijela je i dočarala dašak života njoj dragih ljudi iz otočke Arkadije. Uz književnike nastupio je i Adrian Zbašnik, učenik Srednje škole Mate Balote Poreč, ovogodišnji dobitnik nagrade La-

urus nobilis, Gradske knjižnice Poreč za najbolji učenički literarni rad.

Ovogodišnji susret na Badavci instalacijom “Planetarij Čanino”, postavljenoj uz sam izvor, oplemenio je ugledni umjetnik Čanino Božić. U predahu programa, između čitanja proznih testova i pjesama sudionika, koji je vodila Diana Erman, publici su se predstavili Folklorna skupina Osnovne škole Jože Šurana Višnjan – Područna škola Vižinada pod vodstvom učiteljice Ane Pahović i etnoskupina “Mih&Me” u sastavu Myriam De Bonte, Goran Farkaš i Ljuban Rajić. Organizator je susreta Istarski ogrank Društva hrvatskih književnika Pula, suorganizator su Udruga Valigaštar iz Karoje i Gradska knjižnica Poreč, a pokrovitelji Općine Karoje, Višnjan i Tinjan. (L)

POSJETITE KNJIŽARE "JOSIPA TURČINOVIĆA"

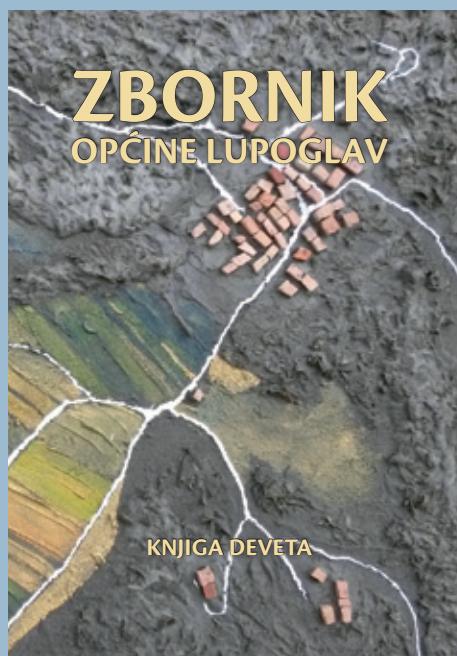
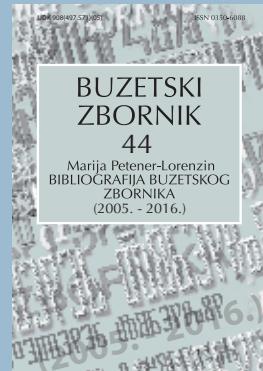
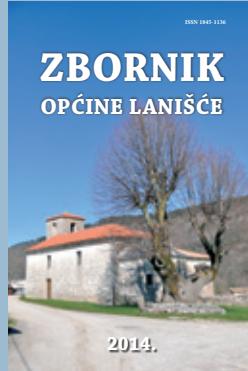
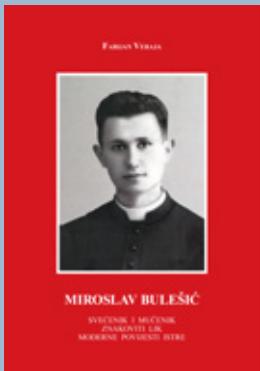
Izdavačka kuća JOSIP TURČINOVIĆ d.o.o., Pazin,
narudžbe tel. 052/ 624 342

Prodavaonice:

PAZIN, A. Kalca 2, tel. 052/621 082

PULA, Daniloov trg 1, tel. 052/216 498

POREČ, Eufrazijeva 22, tel. 052/451 784

Radio Istra

Učka 96,9 - Pula 98,0 - Rovinj 88,0 - Buje 97,9
Umag 107,3 - Rabac 92,1 - Poreč 98,6

KAP ZA DOBAR DAN
- duhovna misao za bolji početak dana
- od ponedjeljka do subote u 06:30

PUTEVIMA VJERE
- središnja vjerska emisija
- petkom u 17:30

SUSRET S IZVOROM
- komentar nedjeljnog Evandelja
- nedjeljom u 8:30

Jurja Dobrile 6, Pazin - tel: 052/ 88 77 11
www.radioistra.hr